

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Hospodářská politika Belgie v kontextu evropského semestru

Belgium Economic Policy in the Context of the European Semester

Student:

David Kyncl

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Boris Navrátil, CSc

Ostrava 2019

Zadání bakalářské práce

Student: **David Kyncl**

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6210R004 Eurospráva

Téma: **Hospodářská politika Belgie v kontextu evropského semestru**
Belgium Economic Policy in the Context of the European Semester

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Evropský semestr jako součást správy hospodářských záležitostí
3. Socioekonomická, politická a hospodářská charakteristika Belgie
4. Analýza úspěšnosti hospodářské politiky Belgie
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BRANS, M., L. DE WINTER and W. SWENDEN. *The Politics of Belgium: Institutions and Policy under Bipolar and Centrifugal Federalism*. Abington: Routledge, 2013. 244 s. ISBN 978-0-415-85138-1.

DESCHOUWER, Kris. *The Politics of Belgium: Governing a Divided Society*. 2nd ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2012. 296 s. ISBN 978-1-137-02960-7.

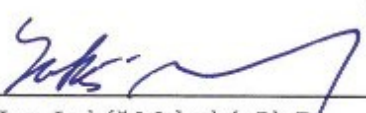
FOJTÍKOVÁ, Lenka a Bohdan VAHALÍK. *Praktická hospodářská politika ve vybraných zemích světové ekonomiky*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2017. 420 s. ISBN 978-80-248-3990-5.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Boris Navrátil, CSc.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 10.05.2019

Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Místopřísežné prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně.

V Ostravě dne 10. května 2019

.....

David Kyncl

Na tomto místě bych chtěl poděkovat Ing. Borisovi Navrátilovi, CSc. za jeho odbornou pomoc, cenné rady, trpělivost a veškerý věnovaný čas při psaní mé bakalářské práce

Obsah

1. Úvod	5
2. Evropský semestr jako součást správy hospodářských záležitostí	6
2.1 Evropský semestr	6
2.1.1 Jednotlivé fáze evropského semestru	7
2.2 Pravidla a dokumenty evropského semestru	9
2.2.1 Pakt o stabilitě a růstu	9
2.2.2 Národní program reforem.....	10
2.2.3 Doporučení pro jednotlivé země	11
2.2.4 Roční analýza růstu	11
2.2.5 Zpráva mechanismu varování	12
3. Socioekonomická, politická a hospodářská charakteristika Belgie.....	13
3.1 Historie	13
3.2 Socioekonomická charakteristika Belgie	14
3.3 Politický systém Belgie	16
3.3.1 Belgie jako konstituční monarchie	16
3.3.2 Federální struktura.....	17
3.4 Volební systém a struktura politických stran	20
3.5 Vlámské společenství a vlámský region	23
3.6 Hospodářská charakteristika Belgie	24
3.6.1 Průmysl a zemědělství.....	25
3.6.2 Zdroje a energie.....	26
3.6.3 Finanční sektor a služby	27
3.6.4 Doprava a telekomunikace	28
4. Analýza úspěšnosti hospodářské politiky Belgie	29

4.1 Makroekonomický vývoj Belgie	29
4.2 Vývoj státního rozpočtu v letech 2017 a 2018	30
4.3 Střednědobé strategie a cíle	31
4.4 Vývoj státního dluhu	33
4.5 Posouzení rizik	34
4.6 Doporučení rady EU.....	35
4.7 Dodržování dluhových kritérií	37
4.8 Dodržování střednědobých cílů.....	37
4.9 Fiskální udržitelnost	43
4.10 Fiskální rámec	43
5. Závěr.....	46
Seznam použité literatury	46
Elektronické Dokumenty.....	48
Webové stránky	49
Seznam zkratk	52
Seznam tabulek a obrázků.....	54

1. Úvod

Belgické království je jedním ze šesti zakládajících států Evropského společenství uhlí a oceli. Toto seskupení dalo základní stavební kameny pro dnes již známou Evropskou unii. Belgie je federativní konstituční monarchie jejíž hlavou je král Filip Belgický. Belgické království leží v západní Evropě a jejími sousedy jsou tehdejší spoluzakladatelé Evropského společenství uhlí a oceli Francie, Německo, Nizozemsko a Lucembursko.

Belgie je velmi významným státem ve světě, a především v Evropské unii. Má však výrazné problémy na svém území, a to především díky svému federativnímu členění založeném na jazykových rozdílech a území. Belgické království díky tomu zažívá problémy s národní identitou. Na území Bruselu, hlavním městě Belgie, se nachází celá řada institucí spadajících pod Evropskou unii a své místo zde našlo i ústředí Severoatlantické aliance NATO.

Cílem bakalářské práce je podat ucelený obraz o hospodářské a politické charakteristice Belgie a zhodnotit její úspěšnost v kontextu evropského semestru.

Bakalářská práce je rozdělena do tří hlavních obsahových kapitol. V první obsahové kapitole je popsán evropský semestr a jeho fungování, jakožto i pravidla a dokumenty s ním související.

Druhá obsahová kapitola pojednává o socioekonomické, politické a hospodářské charakteristice Belgie. V první části kapitoly je popsána historie Belgie od počátků našeho letopočtu až po založení Evropského společenství uhlí a oceli. V druhé části kapitoly je situovaná socioekonomická charakteristika Belgického království. Ve třetí části kapitoly je charakterizovaný vývoj a struktura politiky Belgie a závěr kapitoly věnován hospodářské charakteristice Belgie.

Třetí praktická kapitola pak analyzuje a hodnotí úspěšnost belgické hospodářské politiky. Začátek kapitoly popisuje makroekonomický vývoj Belgie. V dalších částech kapitoly se potom pojednává o vývoji státního rozpočtu a zadluženosti Belgie.

Bakalářská práce čerpá jak z cizojazyčných zdrojů, tak z české odborné literatury. Informace jsou čerpány zejména z oficiálních dokumentů uveřejněných na internetových stránkách Evropské komise a z oficiálních zdrojů Belgického království.

2. Evropský semestr jako součást správy hospodářských záležitostí

Evropský semestr byl zaveden Evropskou unií v roce 2010. Jedná se o proces koordinace hospodářských a fiskálních politik v rámci EU.

2.1 Evropský semestr

Cílem Evropského semestru je, aby členské státy uváděly své rozpočtové a hospodářské politiky do souladu s cíli a pravidly dohodnutými v rámci EU a aby se zamezilo nadměrné makroekonomické nerovnováze. Smyslem Evropského semestru je zajištění dobrého stavu veřejných financí a tím zamezení jejich nadměrného schodku, podpoření strukturálních reforem, které jsou zaměřeny na vyšší zaměstnanost a růst a podporování přílivu investic.

Klíčovými hráči při přípravě a provádění evropského semestru jsou Komise, Rada a jednotlivé členské státy. Úlohou Komise je každoroční provádění podrobných analýz, makroekonomických a strukturálních reforem a také rozpočtových plánů. Komise udává jednotlivým státům Unie individuální doporučení. Rada formálně schvaluje a přijímá návrhy Komise. Jednotlivé členské státy provádí politická rozhodnutí vnitrostátními orgány na základě doporučení Komise (ec.europa.eu, 2019).

Evropský semestr byl zaveden v roce 2010 a probíhá v šesti měsíčním období od začátku každého roku, z čehož vychází také jeho název „semestr“ (ec.europa.eu, 2019). Během tohoto období mají členské státy za úkol uvádět své hospodářské a fiskální politiky do shody s dohodnutými pravidly a cíli na Evropské úrovni.

V rámci Evropského semestru probíhá koordinace tří okruhů hospodářských politik:

- strukturálních reforem zaměřujících se na podporu růstu zaměstnanosti a růstu, které jsou v souladu se strategií Evropa 2020,
- fiskálních politik, aby byla zajištěna udržitelnost veřejných financí, které jsou v souladu s paktem o Stabilitě a růstu,
- zabránění nadměrné makroekonomické nerovnováze v zemích EU.

Hlavními cíli Evropského semestru jsou:

- sbližování neboli konvergence a stabilita v celé EU,
- zdravé veřejné finance,

- podpoření hospodářského růstu,
- zamezení přílišné makroekonomické nerovnováze napříč EU,
- provádění a soulad se strategií Evropa 2020 (consilium.europa.eu, 2019).

2.1.1 Jednotlivé fáze evropského semestru

Zpracovávání Evropského semestru má pevně stanovený rozvrh, podle něhož jsou odeslány pokyny členským státům na úrovni EU a ty pak předkládají své plány politik, jejíž součástí jsou národní programy reforem a programy stability nebo konvergenční programy. Tyto plány jsou pak posouzeny na úrovni EU. Jakmile EU vyhodnotí tyto předložené plány jsou jednotlivým členským státům předložena doporučení pro jednotlivé země. Tato doporučení se týkají vnitrostátních rozpočtových a reformních politik každého členského státu. Od členských zemí se očekává, že tato doporučení budou zohledňovat jednak při sestavování svého rozpočtu na následující fiskální rok, tak při rozhodování, které se týká hospodářské politiky, politiky zaměstnanosti, vzdělání a dalších oblastí.

Evropský semestru probíhá ve čtyřech fázích, po přípravné fázi následuje fáze první, druhá a fáze třetí, což je samotné provádění politik evropského semestru.

V rámci **přípravné fáze**, která probíhá od listopadu do prosince EK vydává roční analýzu růstu a zprávu mechanismu varování pro rok nadcházející. Společně s těmito zprávami EK předkládá také návrh doporučení Evropské rady, které se týkají pouze hospodářské politiky zemí Eurozóny.

Roční analýza růstu zahrnuje názor EK týkající se politických priorit EU na rok nadcházející. V této analýze jsou členské státy vybídnuty k zohlednění priorit při zpracovávání hospodářských politik na nadcházející rok.

Zpráva mechanismu varování posuzuje makroekonomický vývoj v jednotlivých unijních státech, na základě této zprávy se může EK rozhodnout, zda provede hloubkový přezkum situace v těch zemích, u kterých je považováno vysoké potencionální riziko makroekonomické nerovnováhy. Tento přezkum pomáhá zjistit přesný rozsah a povahu případné makroekonomické nerovnováhy. EK může také v rámci přezkumů předložit doporučení hospodářských politik členským státům.

První fáze probíhá od dubna do března, a věnuje se politickým pokynům na úrovni EU.

V období od ledna do února jedná Rada EU o roční analýze růstu, stanovuje pokyny na politické úrovni a přijímá závěry. V tomto dvouměsíčním období se projednává a případně pozměňuje návrh doporučení Rady, který se týká hospodářské politiky eurozóny, včetně dohodnutí se na tomto doporučení.

V tomto období se k roční analýze růstu může vyjádřit Evropský parlament, který analýzu také projednává a má možnost zveřejnit zprávu z vlastního podnětu. Evropský parlament mimo jiné vydává stanovisko k hlavním směrům politik týkajících se zaměstnanosti. Parlament se také zapojuje do vytváření evropského semestru prostřednictvím hospodářského dialogu. Parlament má možnost přizvat předsedu Rady, předsedu Evropské rady, Komisi nebo předsedu Eurokomise, případně i jednotlivé členské státy k projednávání otázek, které se týkají evropského semestru.

V březnu dochází ke zveřejnění zpráv o jednotlivých členských státech Komisí, a to pro všechny země Unie, které se účastní evropského semestru. Tyto zprávy zahrnují hloubkové přezkumy makroekonomické nerovnováhy pro členské země, které měly vysoké riziko nerovnováhy zjištěné na základě odhadů. Podle přezkumů může Komise navrhnout doporučení pro dané členské země, aby bylo dosaženo nápravy zjištěné nerovnováhy. Evropská rada dává politický směr. Ten vychází z roční analýzy růstu a současně i z rozboru a z jejich závěrů, které provádí Rada EU.

Členské země musí tyto směry a závěry ze zpráv o jednotlivých zemích zohlednit při přípravě vlastních programů stability nebo programů konvergence a při zpracovávání národních programů reforem. Národní programy reforem nastiňují rozpočtové politiky členských zemí a politiky na podporu konkurenceschopnosti a růstu.

Druhá fáze probíhá od dubna do června a týká se cílů, politik a plánů jednotlivých států.

V dubnu dochází k předložení plánů politik členských států, kterými jsou: programy stability a konvergenční programy, které nastiňují střednědobou rozpočtovou strategii členských zemí a národní programy reforem. Národní program reforem zahrnuje plány členů Unie v oblastech strukturálních reforem, které se zaměřují na podporu růstu a zaměstnanosti.

Tyto programy jsou členskými státy předloženy do 15. dubna, nejpozději však 30. dubna.

V květnu vyhodnocuje Komise plány politik jednotlivých členských zemí a předkládá návrhy s doporučeními. V červnu Rada EU předložená doporučení Komisí projednává a přichází s jejich konečným zněním. Jejich konečné znění je potvrzeno Evropskou radou. Červenec je poslední měsíc druhé fáze, ve kterém Rada EU přijímá doporučení pro jednotlivé členské státy, které jsou následně vyzvány k jejich implementaci.

Ve **třetí fázi** dochází k samotnému provádění evropského semestru. V následujících šesti měsících zohledňují členské země doporučení, které jim byla dána, při sestavování státních rozpočtů pro rok nadcházející. V tomto období existují rozdílné předpisy pro státy, které jsou členy eurozóny a členské státy stojící mimo měnovou unii.

Země eurozóny předkládají Komisi a Euroskupině návrhy svých rozpočtů do poloviny října. Členské státy stojící mimo eurozónu přijímají své státní rozpočty na konci kalendářního roku.

Cyklus přípravy evropského semestru je znovu zahájen na konci kalendářního roku. Tehdy Komise podává přehled o hospodářské situaci v rámci roční analýzy růstu pro rok nadcházející. Následně začíná Komise zhodnocovat pokrok jednotlivých členských států, kterého dosáhly prováděním doporučení (consilium.europa.eu, 2019).

2.2 Pravidla a dokumenty evropského semestru

Evropský semestr se skládá z několika dokumentů a pravidel, podle nichž se všechny zúčastněné strany řídí při jeho zpracovávání. Patří mezi ně například: Pakt stability a růstu, Střednědobý rozpočtový cíl, Balíček šesti právních aktů týkajících se správy ekonomických záležitostí, Programy stability a konvergenční programy, Národní programy reform, Doporučení pro jednotlivé země, Roční analýza růstu, Zpráva mechanismu varování (consilium.europa.eu, 2019). Tyto dokumenty budou rozebrány v následujících podkapitolách.

2.2.1 Pakt o stabilitě a růstu

Pakt o stabilitě a růstu je souborem pravidel, podle nichž se státy Unie zavazují k udržování svých vyrovnaných nebo přebytkových rozpočtů ve střednědobém časovém horizontu. Členské státy, podle Paktu, musí udržovat deficit veřejných financí pod hranicí 3 % HDP. Pakt má dvě složky, preventivní a nápravnou.

Preventivní složka se zakládá na systému předběžných varování a na pravidelném dohledu. Obě dávají možnost k provedení korekcí v případě potřeby. Členské státy eurozóny předkládají program stability, členské státy stojící mimo eurozónu vypracovávají konvergenční programy, v těchto dokumentech si členské státy vytyčí střednědobé cíle a postup k jejich dosažení. Tyto programy pak zhodnocuje Evropská komise, která své vyhodnocení předkládá Radě, pro niž slouží jako podklad pro stanovisko Rady, která realizaci programů sleduje. Rada pak také předkládá státům doporučení, jak jej odstranit během dané doby.

Nápravná složka dovoluje členským státům přijmout nápravná opatření v případě, že jejich schodek veřejných financí či veřejný dluh se ocitne nad referenčními hodnotami, tedy nad 3 % HDP (ČNB, 2019).

Takzvaný „six-pack“ neboli Balíček šesti právních aktů týkajících se správy ekonomických záležitostí vznikl v roce 2011 jako reforma Paktu a zpřísnil jeho pravidla. Tento „balíček“ sloučil koordinaci hospodářské a rozpočtové politiky do Evropského semestru. Balíček přinesl 5 nařízení a jednu směrnici, které jsou následující (consilium.europa.eu, 2019):

- *doplnění výdajového kritéria do posouzení fiskálních pozic jednotlivých zemí;*
- *možnost zahájit postup při nadměrném schodku v případě, že míra zadlužení překročí hranici 60 % HDP nebo se nesnižuje uspokojivým tempem;*
- *zavedení odstupňovaných finančních sankcí pro členské státy eurozóny, které mohou představovat až 0,5 % HDP a uplatní se automaticky, nehlasuje-li Rada proti nim kvalifikovanou většinou;*
- *požadavek nových minimálních standardů pro národní rozpočtové rámce.*

2.2.2 Národní program reforem

V tomto dokumentu nastiňují státy Evropské unie své plány strukturálních reforem pro podporu růstu a zaměstnanosti, kterou musí být v souladu se strategií Evropa 2020. Účelem tohoto dokumentu je hodnocení a koordinace v rámci Evropského semestru (consilium.europa.eu, 2019).

2.2.3 Doporučení pro jednotlivé země

Součástí těchto dokumentů je analýza hospodářské situace jednotlivých členských států společně doporučuje opatření, kterými můžou členské státy stimulovat růst zaměstnanosti a růst hospodářský a zároveň zachovávat zdraví veřejných financí.

Komise předloží každému členskému státu soubor doporučení společně se souhrnným sdělením, které se zaměřují na období 12 až 18 měsíců, během nichž může členský stát reálně nějakých nápravných opatření dosáhnout. Tato doporučení Komise vydává na základě posouzení plánu vypracované vládami jednotlivých členských států.

Ačkoliv doporučení předkládá Komise je projednávána zástupci vlád členských států v Radě a schvaluje se vedoucími představiteli Evropské unie na summitu a následně schválena a přijata ministry financí jednotlivých členských států Unie (Evropská komise, 2019).

2.2.4 Roční analýza růstu

V této analýze Komise představuje svůj názor týkající se politických priorit. Tyto priority by měli být zohledněny členskými státy při návrhu hospodářských politik pro následující rok. Tato analýza bývá vydávána v listopadu roku předcházejícímu Evropský semestr.

Roční analýza růstu poskytuje podklad pro další diskuzi o obecných prioritách. O těchto prioritách následně rozhoduje Rada a jsou zohledněny v rozpočtových a hospodářských rozhodnutích jednotlivými členskými státy. Tato rozhodnutí jsou představena členskými státy v jejich programech, programech stability a programech konvergence, které vznikají v rámci Paktu o stabilitě a růstu a Národních programech reform.

Roční analýza růstu vychází ze čtyř hlavních zpráv. První je pokrok při plnění cílů strategie Evropa 2020, které se týkají vzdělávání, zaměstnanosti, sociálního začleňování, inovací, klimatu a spotřeby energie. Druhou zprávou analýzy růstu jsou zprávy podávající přehled o hospodářské situaci v EU. Další zprávou je společná zpráva o zaměstnanosti analyzující situaci v zaměstnanosti a sociální situaci v EU. Posledními dokumenty jsou výroční zprávy o stavu integrace jednotného trhu (consilium.europa.eu, 2019).

2.2.5 Zpráva mechanismu varování

Tato Zpráva započíná roční cyklus postupu, pokud dojde v některých členských státech k makroekonomické nerovnováze. Zaměřuje se na zjišťování a řešení případné nerovnováhy, která může ohrozit fungování hospodářské a měnové unie. Zpráva mechanismu varování je zveřejněna na začátku každého evropského semestru současně s roční analýzou růstu.

Na základě závěru Zprávy, které jsou vyvozeny ze srovnávacího přehledu se označují členské státy, které vykazují ekonomické nerovnováhy nebo jen potencionálně ekonomické nerovnováhy. Tyto nerovnováhy potřebují hloubkové šetření, které odhalí podrobně rizika nerovnováhy a možnosti jejich nápravy.

Výše zmíněný srovnávací přehled v sobě zahrnuje 11 hlavních ukazatelů na jejichž základě se prověřuje rozsah nerovnováhy. Jsou posuzovány vnější a vnitřní nerovnováhy a také sociální hledisko, tedy nezaměstnanost. Do ukazatelů vnější nerovnováhy patří: ukazatele běžného účtu, zahraničního dluhu, vývozní výkonnosti a konkurenceschopnosti. Vnitřní ukazatele zahrnují: ukazatele trhu s nemovitostmi, dluhu soukromého sektoru, finančního sektoru. Závěry Zprávy mechanismu varování je přezkoumán Euroskupinou, v případě, že se jedná o zemi, která je součástí eurozóny a ekonomickými ministry a ministry financí členských států. Z jejich závěrů pak Komise provede analýzu dotčených zemí Unie, zdali existují či nikoliv ekonomické nerovnováhy. Tato zjištění se zohledňují v doporučeních pro jednotlivé členské státy v rámci Evropského semestru.

3. Socioekonomická, politická a hospodářská charakteristika Belgie

Belgie je federativní konstituční monarchie. Oficiálním názvem je Belgické království. Belgie sousedí s Nizozemskem, Německem, Lucemburskem a Francií. Hlavou státu je od 21. července 2013 král Filip Belgický.

3.1 Historie

V minulosti byla Belgie osídlena množstvím keltských kmenů. V období Římské říše byly tyto kmeny nazývány latinským slovem Belgae, tedy Belgové. Odtud pochází název státu Belgie.

Belgie byla dobyta Římany v roce 57 př. n. l. a začleněna do Římské říše. Avšak v 5. století římská vláda zkolabovala a Belgii dobyli Frankové, tato říše se v 9. století taktéž rozpadla. V 11. století se Vlámové sjednotili v silnou, částečně nezávislou říši. Ve 12. a 13. století v Belgii vzkvétal oděvní průmysl. Látky byly vyráběny z dovezené anglické vlny a vlámská města jako Bruggy a Gent vzkvétala. Tato bohatá belgická města se dostala do konfliktu s Francií. Belgické knížectví bylo vazalem Francie, která byla v častých válkách proti Anglii. Avšak Belgie spoléhala na anglickou vlnu a belgičtí obchodníci se odmítali přidat na stranu Francie. Z toho vyplynulo, že se francouzský král snažil integrovat Belgii do své říše. V belgických městech poté vypukala povstání, jež se francouzský král pokoušel zarazit vojenskou silou. Vlámové tehdy porazili v bitvě u Courtrai francouzská vojska a Francie byla nucena uznat nezávislost Vlámka (Cook, 2004).

Ve 14. století se vévoda z Burgundska oženil s dědičkou vlámského hraběte, Margaretou. V roce 1385, po smrti vlámského hraběte, se Vlámsko stalo částí burgundského území. Následně, v roce 1477 si dědička burgundského vévody vzala Maxmiliána Habsburského, čímž Belgie přešla pod rakouskou nadvládu. Maxmiliánův vnuk Charles se stal vládcem Španělska. Avšak v roce 1566 se tato velká říše rozdělila a Filip, syn Charlese, se stal králem Španělska a Belgie.

V roce 1794 francouzská armáda obsadila území Belgie a ta o rok později byla připojena k Francii. Mezitím v Belgii vypukla industrializace. Rozvíjely se především těžba uhlí, ocelářský a textilní průmysl. Avšak, když byl v roce 1815 Napoleon poražen v bitvě u Waterloo, evropské mocnosti překreslily hranice Evropy. Dva státy, Belgie a

Nizozemsko byly spojeny dohromady. Tato unie, ale nemohla přes rozdílnou ekonomickou vyspělost a kulturní rozdílnost vydržet. V říjnu roku 1830 vypukly nepokoje, které zapříčinily, že Belgie byla oddělena od Nizozemska a v lednu roku 1831 byla evropskými mocnostmi uznána za samostatnou.

21. července 1831 usedl Leopold I. Belgický na belgický trůn a vládl do roku 1865. Během jeho vlády v Belgii pokračovala industrializace, ale v této době narůstalo napětí mezi Vlámky a Valony. Po Leopoldovi I. nastoupil jeho syn Leopold II. Belgický, který vládl v letech 1865-1909. Leopold II se snažil vybudovat silnější Belgii a v roce 1885 se zmocnil afrického území zvaného Belgické Kongo. Nicméně s obyvateli této kolonie bylo zacházeno velmi krutě a belgická vláda zbavila Leopolda II. kontroly. Leopold II. Belgický zemřel v roce 1909, ale Belgie ovládala Kongo až do roku 1960.

Na území Belgie se bojovalo během obou světových válek. V roce 1914 se Belgie prohlásila za neutrální, i přesto však byla napadena Německem. Belgie odporovala, ale skoro celé území země bylo obsazeno německou armádou, která s Belgičany zacházela brutálně. Belgie vyhlásila neutralitu i za 2. světové války, ale stejně jako během 1. světové války byla obsazena Německem. Spojenecké síly osvobodili Belgii v roce 1944. Belgie se v poválečné době stala jednou ze šesti zakládajících zemí Evropského společenství uhlí a oceli (Cook, 2004).

3.2 Socioekonomická charakteristika Belgie

Počet obyvatel Belgie je 11 413 058. Téměř 60 procent obyvatel žije ve Vlámku. Celková hustota obyvatelstva, jedna z nejvyšších v Evropě, činí 371 osob na km² (belgium.be, 2016). Největší koncentrace je v metropolitních oblastech Bruselu, Antverp, Lutychu a Gentu, stejně jako v průmyslové oblasti mezi Monsem a Charleroi. V posledních desetiletích se zvýšila populace v městském regionu Limburg, díky průmyslové expanzi v této oblasti i přistěhovalectví. Téměř 10 % všech Belgičanů žije v Bruselu, kde sídlí také obrovské množství zahraničních zaměstnanců, které zaměstnávají mimo jiné i instituce EU. Přibližně 97 procent obyvatel bylo v roce 2014 klasifikováno jako městské (Belgická statistika, 2016).

Tab. 3. 1 Obecné informace Belgie

Obyvatelstvo	11 413 058 (2018)
Hustota zalidnění	374 ob./km ² (2018)
Urbanizace	97 % (2014)
Oficiální jazyk	Holandština, francouzština, němčina
Náboženství	Římskokatolické 47% Islám 6% Jiné 5% Bez vyznání 42 %
HDP (v US \$)	495,6 miliard US \$ (2017)
HDP na obyvatele (v US \$)	43 637 US\$/ob. (2016)
Naděje na dožití	81,29 let (2015)

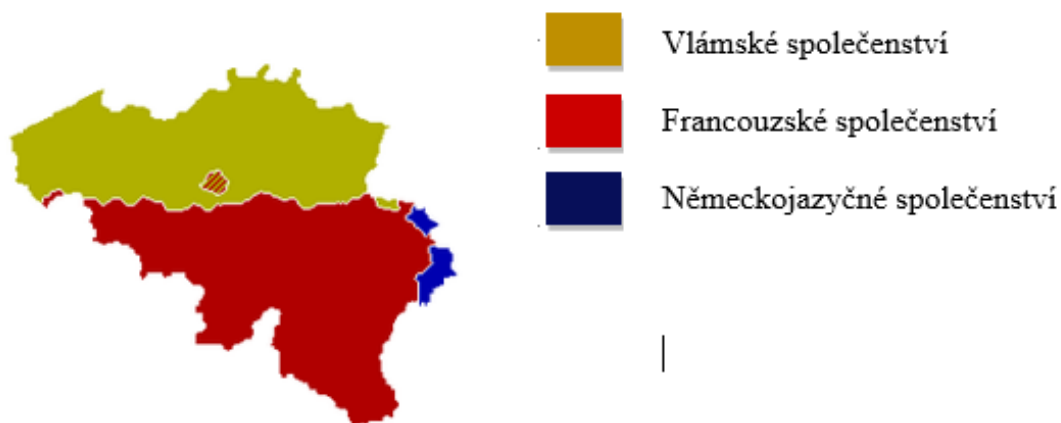
Zdroj: Eurostat, vlastní úprava

Belgie se nachází v západní Evropě. Na severu je ohraničena Nizozemskem a Severním mořem, na východě sousedí s Německem a Lucemburskem a na jihu a jihozápadě Francií. Belgie má rozlohu 30 528 km². Vzhledem ke své geografické poloze je Belgie, coby křižovatka Evropy od středověku významným obchodním centrem. Severní moře je branou země pro obchod se zbytkem světa. Geografická poloha Belgie má také strategický význam a mnoho bojů bylo vybojováno pro kontrolu této oblasti (belgium.be, 2017).

Belgie je rozdělena do tří regionů: Vlámsko (Flandry), Valonsko a Brusel. Vlámský region se skládá z vlámských provincií plus Hall a Vilvoorde. Bruselský region se skládá z 19 obcí Bruselu a Valonský region z valonských provincií. Tři federální oblasti jsou dále rozděleny do deseti provincií. Provincie ve Flandrech jsou Antverpy, Vlámský Brabant, Limburg, Východní Flandry a Západní Flandry, zatímco provincie ve Valonsku jsou Hainaut, Lutych, Valonský Brabant, Lucembursko a Namur (Halásková, 2012).

Ve Flandrech (viz obr. 3.1) většina lidí mluví holandsky (vlámsky) a jsou známí jako Vlámové (Flámové). Ve Valonsku většina lidí hovoří francouzsky. Obyvatelé bruselského regionu pochází z obou jazykových skupin. Lidé, kteří mluví německy, žijí hlavně podél východní hranice s Německem. Každý region má značnou autonomii (samosprávu), nicméně spory ohledně jazyka, etnického původu a národní identity mezi Vlámky a Valony pokračují až do současnosti.

Obr 3. 1 Jazykové společenství v Belgii

Zdroj: Lennart Bolks, 2004

3.3 Politický systém Belgie

Belgie je konstituční monarchií s králem jako hlavou státu a premiérem v čele vlády. Belgické království je reprezentativní, ústavní a dědičné. Následovnictví královského trůnu je předurčeno právem prvorozeného. Přednost dostává prvorozený syn nebo nejstarší muž v rodině. (Halásková, 2012) V roce 2013 se belgického trůnu ujal Filip Belgický po svém otci, který vládl od roku 1993.

3.3.1 Belgie jako konstituční monarchie

Belgická ústava vznikla v roce 1831 a byla několikrát upravena. Reformy od roku 1970 postupně přetvořily Belgii ve federativní stát, svěřující většinu podstatných vládních pravomocí třem regionům: Vlámskému, Valonskému a Bruselskému regionu. Ústava z roku 1831 volala pro rozdělení legislativní, výkonné a soudní moci. Avšak, zde není pevné vymezení exkluzivní oblasti každé této moci. Proto je přijatelnější mluvit o svěřeni než o rozdělení moci. Dnešní význam rozdělení moci lze vnímat jako rozdělení legislativní a výkonné moci na jedné straně a úplné nezávislosti moci soudní na parlamentu a vládě. Vzhledem k tomu, že se Belgie stala federálním státem, princip rozdělení moci získal další vertikální rozměr a pravomoci byly dále rozděleny mezi zákonodárce a výkonný orgán na

národní úrovni a mezi zákonodárce a výkonnou mocí na úrovni federativních subjektů: Společenství a regiony (Brans, De Winter a Swenden, 2013).

Mezi výkonnou moc krále patří jmenování soudců, ministrů a také premiéra. Belgický král je také hlavním velitelem ozbrojených sil, což znamená, že se souhlasem parlamentu může král vyhlásit válku a uzavírat mezinárodní smlouvy. Práva krále také podle ústavy zahrnují svolávání a rozpouštění parlamentu, udělování titulů šlechty a udělování milostí. Všechny královské činy však musí být podepsány premiérem, který přebírá odpovědnost za tyto činy před parlamentem.

Podle ústavních změn, které vstoupily v platnost v parlamentních volbách v roce 1995, byly obě komory belgického parlamentu zmenšeny. Senát byl zredukován ze 184 členů na 71, zatímco komora poslanců klesla z 212 členů na 150. Všichni členové komory poslanců jsou voleni přímo občany, členství v senátu je voleno kombinací přímých a nepřímých metod. Všichni občané starší 18 let mají povinnost volit v parlamentních volbách a mohou být pokutováni, pokud tak neučinili (belgium.be, 2017).

Podle belgické ústavy má nezávislý soudní systém stejné pravomoce jako výkonné a zákonodárné útvary. Nejvyššími tribunály je pět odvolacích soudů, které sídlí v Antverpách, Bruselu, Gentu, Lutychu, Monsu a Nejvyšší soudní dvůr v Bruselu. Většinu případů předkládají pomocné soudy odvolacím soudům, které kontrolují jak občanské, tak trestní případy. Na pomocných soudech rozhoduje 12 soudců o všech případech většinovým poměrem hlasů. V roce 1989 byl zřízen zvláštní soud, který vyřešil ústavní konflikty vyplývající z převodu moci z ústřední vlády na regionální orgány. Plán přenesení pravomocí měl ulehčit hluboké politické konflikty země, zakořeněné v jejích jazykových rozděleních, tím, že se pravomoci nad některými vládními programy více přizpůsobily demografickému rozložení populace.

3.3.2 Federální struktura

Belgie je organizována třemi společenstvími, která jsou zodpovědná za vzdělání, kulturu a osobní záležitosti, a třemi regiony. V zásadě existuje šest vlád a šest parlamentů.

Každý ze tří regionů volí svůj vlastní parlament, který zase jmenuje vládu odpovědnou za územní záležitosti, jako je plánování, doprava, voda, energie, obce a regionální rozvoj. V roce 2001 byly regionům dány větší pravomoci v oblasti daní a výdajů. Existují také

nezávislé jazykové rady pro holandsky, francouzsky a německy mluvící společenství. Tyto rady jsou odpovědné za vzdělávání, zdravotní péči a komunikaci pro obce. Vlámské společenství a region jsou však integrovány tak, že existuje pouze jedna vláda, a je tedy dvojím lokálním útvarem s jedním vlámským parlamentem a jedním výkonným orgánem, který má pravomoc jak v regionálních záležitostech a v záležitostech společenství. V Bruselu, který původně byl vlámským městem, a který se nachází na vlámském území, jsou vlámské menšiny. V regionu však mají disproporcionální počet míst. Kromě toho vždy jeden vlámský ministr pochází z komise vlámské komunity. V Bruselu se rovněž nachází komise vlámského společenství (Deschouwer, 2012).

Rada každé provincie má od 50 do 90 členů, kteří jsou voleni přímým hlasováním. Provincie jsou rozděleny do správních obvodů, často sídlících ve městech a obcích, nazývaných komuny. Každá obec je spravována primátorem. Existují tři kulturní komunity: vlámská komunita (obyvatelé Vlámského regionu a holandsky mluvící obyvatelé Bruselu), Frankofonní společenství (Valonský region a francouzsky mluvící obyvatelé Bruselu) a německy mluvící společenství. Společenství mají pravomoci v oblastech, kde jsou veřejné služby vysoce závislé na používání jazyka, jako je vzdělávání, zdraví a kultura. Společenství a regiony mají každý svůj vlastní parlament (legislativní moc) a vlastní vládu (výkonnou moc). Proto existují:

- parlament a vláda vlámského společenství a vlámského regionu,
- parlament a vláda frankofonního společenství,
- parlament a vláda německy mluvícího společenství,
- parlament a vláda valonského regionu a
- parlament a vláda regionu Brusel-hlavní město (Deschouwer, 2012).

Městská rada je přímo volena na šestileté období. Rada volí výkonný orgán nazvaný Správní rada. Místní vláda na všech úrovních má velkou míru autonomie, tradice, která vznikla ve feudálních dobách.

Jak již bylo uvedeno výše, zákon přijatý v roce 1963 stanovil tři úřední jazyky v Belgii: holandština byla uznávána jako oficiální jazyk na severu, francouzština na jihu a němčina podél východní hranice. Problém s etnickým původem a jazykem nicméně tímto nebyl vyřešen. Jak vlámští, tak valonští pracovníci protestovali proti diskriminaci

v zaměstnání založené na etnické příslušnosti a vypukly výtržnosti na univerzitách v Bruselu a Lovani, které se nakonec rozdělily na samostatné holandsky a francouzsky mluvící instituce.

Ačkoli v 60. letech zůstala křesťanská demokratická strana a socialistická strana hlavními kandidáty na získání moci, jak vlámské, tak valonské federalisté i nadále posilovali ve všeobecných volbách, především na úkor liberální strany. Nakonec byla vytvořena samostatná vlámská a valonská ministerstva pro vzdělávání, kulturu a hospodářský rozvoj. A konečně, v roce 1971 byla revidována Ústava, aby připravila cestu pro regionální autonomii ve většině hospodářských a kulturních záležitostech.

Během osmdesátých let vytvořily strany křesťanských demokratů kabinet pod vedením Wilfrieda Martense. V lednu 1989 parlament schválil zákon o decentralizaci, jehož cílem bylo přenést moc od ústřední vlády na tři etnolingvistické federální oblasti. Provádění tohoto zákona postupovalo pomalu a volby v roce 1991 vedly ke snížení vlivu křesťanských demokratů. Martens odstoupil z vedení strany a jeho nástupce Jean-Luc Dehaene vytvořil novou levicovou vládu.

Závěrečná fáze procesu, která měla sloužit jednotnému Belgickému království jako federální struktura, byla v Parlamentu nadále projednávána. Objevila se nicméně jedna kontroverzní otázka související s drastickou restrukturalizací stávající dvoukomorové legislativy: Horní komora neboli senát by se stala buď součástí krajských shromáždění, nebo prostředníkem mezi nimi a národním parlamentem. Na základě ustanovení o jednom mandátu by poslanci a senátoři již neměli dovoleno sedět jak v národním, tak v regionálním parlamentu. Dalším návrhem bylo, aby regionální vlády byly odpovědné za vyplácení sociálního zabezpečení.

V červenci roku 1999 vstoupila v platnost nová koalice vedená liberálními stranami a předsedou vlády se stal Guy Verhofstadt ze strany vlámských liberálních demokratů. Tvorba nové vlády, která zahrnovala také levicové socialistické strany a ekologické strany zelených, poprvé od roku 1958 vznikla bez křesťanských demokratů. Verhofstadt a jeho koalice zůstávaly u moci i po parlamentních volbách v roce 2003. V komunálních volbách konaných v roce 2000 dosáhla pravicová strana Vlaams Blok (vlámský blok) významného úspěchu. Vlaams Blok chtěli nezávislost pro holandský region Vlámsko a ukončení přistěhovalectví. V roce 2004 byl Vlaams Blok obviněn z rasismu, zbaven finančních

prostředků a následně rozpuštěn. V parlamentních volbách v červnu 2007 utrpěla Verhofstadtova strana porážku, umístěním na čtvrtém místě a Verhofstadt rezignoval na funkci předsedy vlády. Vlámští křesťanští demokraté se znovu objevili jako největší a nejsilnější strana, která vytvořila koaliční vládu (Deschouwer, 2012).

3.4 Volební systém a struktura politických stran

Hlasovací právo v Belgii funguje systémem „jeden člověk, jeden hlas“. Každý belgický státní příslušník, muž nebo žena, který dosáhl věku 18 let, má právo hlasovat jedním hlasem (pokud toto právo nebylo pozastaveno nebo osoba není způsobilá z jakéhokoli důvodu). Hlasování v Belgii je povinné a tajné. Každý je povinen se účastnit voleb na šesti různých úrovních: na evropské úrovni (poslanci Evropského parlamentu), federální úrovni (všichni členové Sněmovny reprezentantů a některých členů Senátu), na úrovni Společenství (členové Rady), regionální úrovni (členové rad), úroveň provincie (členové rad) a obecní (členové rad) (Brans, De Winter a Swenden, 2013).

V Belgii jsou členové federálního parlamentu, Evropského parlamentu a Rady na různých úrovních (společenství, region, provincie, obec) voleni na základě principu poměrného zastoupení. Jedná se o systém, v němž jsou místa v legislativních shromážděních přidělena přibližně v poměru k počtu hlasů, které každá strana obdrží v rámci volebního obvodu, tvořící územní jednotku přímých voleb (Brans, De Winter a Swenden, 2013).

V Belgii, Nizozemsku a obecně v západní Evropě mají politický systém a politické strany řadu zvláštních vlastností. Jsou zde obvykle více než dvě strany, které jsou do značné míry ideologicky rozděleny, jak je naznačeno jejich samotnou nomenklaturou. Jsou také rozděleny ideologickými, regionálními, jazykovými a kulturními rozmanitostmi. V západní Evropě je většina politických stran socialistická (nebo sociálně demokratická), liberální, konzervativní nebo křesťansko-demokratická, radikální (například komunisti) na krajní levici a někdy fašisty nebo jinými podobnými skupinami působícími pod různými jmény v pravici. Politická kultura nabízí západoevropským voličům ideologický referenční rámec, který je mnohem pestřejší a širší než například ve Spojených státech amerických (Deschouwer, 2012).

Poslanecká sněmovna má dvacet volebních obvodů. Pro Senát existují pouze tři volební obvody, zeměpisně kopírující tři regiony: Vlámsko, Valonsko a Brusel.

Zastoupení ve shromážděních mohou být jednotlivci, nebo politické strany. V Belgii jsou hlasy v zákonodárném sboru rozděleny a distribuovány mezi politické strany nebo seskupení, z nichž každá má stejný podíl v zákonodárném sboru jako lidové hlasování. V zásadě je proporcionální zastoupení stran kombinováno s výběrem skutečných osob, které se účastní shromáždění jménem stran.

Volič v Belgii má tedy několik možností:

- může jednoduše hlasovat pro seznam nominovaných kandidátů strany, a tím přijmout prioritní kandidátku dotyčné strany. To se nazývá hlasování „nejvyššího v pořadí“,
- může hlasovat označením jednotlivého kandidáta na jeho hlasovacím lístku. Systém proporcionálního zastoupení v Belgii je úzce spjat se systémem politických stran (Brans, De Winter a Swenden, 2013).

Belgický systém s více stranami se dnes vyznačuje extrémní roztržitostí. Nejen, že odráží hlavní politické a sociální rozdíly, které polarizovaly a stále polarizují belgickou společnost. Odráží také vznik nových konfliktních dimenzí a nových otázek. Jedním z hlavních rozdělení podle etických náboženských linií je opozice mezi liberální stranou a katolickou stranou. Důležitost socioekonomického rozpadu levice a pravice se objevila při vzniku socialistického hnutí, které vedlo k opozici mezi liberálními a socialistickými stranami (Alen, 1992).

V 60. a 70. letech se počet stran zastoupených v Parlamentu dramaticky zvýšil. Nejprve se objevil velký počet nových regionálních stran jako přímý důsledek narůstajícího jazykově-kulturního rozdílu mezi vlámskými a francouzsky mluvícími Belgičany. Volksunie (VU) ve Flandrech, Rassemblement Wallon (RW) ve Valonsku a Front Démocratique des Francophones (FDF) v Bruselském regionu. Navíc každá tradiční strana se rozdělila na dvě větve, vlámsky a francouzsky mluvící, které jsou organizačně a programově nezávislé (Dunn, 1974).

Na konci sedmdesátých let se belgický systém více stran znovu rozšířil s nástupem ultravlámské nacionalistické a protiimigrantské strany Vlaams Blok, frankofonní extrémní pravicové strany Front National a strany Poujadisti. Dalšími stranami, které se objevily,

byly zelené strany, AGALEV ve Flandrech a ECOLO ve francouzsky mluvící části Belgie. Do roku 1981 bylo v Parlamentu čtrnáct stran. Během 80. let došlo k poklesu počtu stran, kdy komunisté a některé další malé strany ztratily své zástupce. Volby v roce 1991 však představily v Parlamentu několik nově přichozích, včetně Front National a populistické strany svobodných Jean-Pierre van Rossema.

Belgická federální vláda, která vznikla po volbách z roku 2010 se zapsala do historie, když od proběhnutí voleb do vytvoření vlády uběhlo 541 dní. Toto prodlení bylo způsobeno jazykovými neshodami mezi Vlámky a Valony. Premiérem této vlády se stal syn italských imigrantů (první francouzsky mluvící premiér za posledních 40 let) Elio Di Rupo (Waterfield, 2011).

Současná federální vláda byla po volbách z roku 2014 složena a předána Králi Filipovi k podpisu až po pěti měsících od voleb. Poprvé v historii Belgie jsou ve vládě i separatisté. Novou koalici tvoří tři vlámské strany. Separatistická Nová vlámská aliance (NV-A), křesťanští demokraté (CD&V), Liberální strana OpenVLD a valonská liberální strana Reformní hnutí premiéra Charlese Michela. Charles Michel se stal nejmladším premiérem Belgie od roku 1840. Tato vláda vzbuzuje pochybnosti, jelikož Charles Michel je francouzsky mluvícím premiérem ve vládě, kde figuruje pouze dvacet francouzsky mluvících poslanců oproti šedesáti pěti holandsky mluvících (idnes.cz, 2014).

V Belgii již neexistují národní strany, s výjimkou některých malých unionistických stran. Všechny strany jsou homogenní vlámské nebo frankofonní a prezentují se buď ve vlámském nebo ve francouzském jazyce. To znamená, že strany jsou rozděleny na frankofonní a vlámské strany, takže voliči ve Flandrech nemohou hlasovat pro valonské politiky nebo kandidáty z Bruselu. Podobně pro Valony. Kromě toho existuje nerozdělený dvojjazyčný volební obvod Brusel-Halle-Vilvoorde (viz obrázek 3.2). Belgický systém s více stranami obvykle vede ke koaliční vládě.

Obrázek 3.2 ukazuje, jak oblast Brusel-Halle-Vilvoorde je na vlámském území. Šest vlámských komunit poskytuje zařízení pro francouzsky mluvící obyvatelstvo. Obzvláště francouzsky mluvící obyvatelé Halle-Vilvoorde mohou hlasovat pro frankofonní politické strany, zatímco taková zařízení pro vlámské obyvatele ve Valonsku neexistují. Pokusy různých federálních vlád přinést předpisy Halle-Vilvoorde do souladu s předpisy vlámské

oblasti jsou francouzsky mluvícími obyvateli silně oponovány. Halle-Vilvoordský konflikt byl důvodem proč v roce 2010 padla vláda Yvese Leterma.

Obr. 3. 2 Brusel-Halle-Vilvoorde

Zdroj: bruzz.be, 2011

3.5 Vlámské společenství a vlámský region

Flandry nebo Vlámský region (Vlaanderen) je administrativní a jazykovou oblastí v severním Belgii. Flanderský region se skládá především z nízkých pobřežních plání a plošin, včetně oblastí poldrů (pozemků získaných z moře) podél pobřeží. Většina z oblastí je relativně plochá.

Vlámský region se skládá z pěti provincií (které obsahují celkem 308 obcí):

Obr. 3.3 Vlámské provincie

- 1) Antverpy
- 2) Limburg
- 3) Východní Flandry
- 4) Vlámský Brabant
- 5) Západní Flandry

Zdroj: discoverflanders.com

Flandry obsahují řadu velkých měst, včetně Antverp, Gent, Kortrijk (Courtrai) a Bruggy. Město Brusel, hlavní město Belgie, je enkláva v rámci hranic Vlámka. Brusel má samostatný regionální statut v Belgii, ale také funguje jako administrativní hlavní město Vlámka (Discover Flanders, 2014).

Vlámko je již dlouho jedním z hlavních evropských hospodářských center. Bruggy byly mezinárodním obchodním a textilním centrem již od 13. století a od 15. století jsou Antverpy významným obchodním centrem a přístavem. Během 19. a počátku 20. století se Gent, Antverpy a Kortrijk staly důležitými průmyslovými centry. Nicméně až do druhé světové války se belgická ekonomika soustředila ve valonské oblasti. Během druhé poloviny 20. století způsobil nárůst zahraničních investic na koridoru mezi Antverpami a Bruselem významný nárůst ve vlámském inženýrství, odvětví špičkových technologií a skokový nárůst v odvětví služeb. Tento koridor je nyní ekonomickým srdcem nejen Vlámka, ale Belgie jako celku. Zemědělství je i nadále důležité ve Flandrech, kde hlavní plodiny zahrnují cukrovou řepu, obilné zrna, len, brambory, ovoce, zeleninu, květiny a okrasné rostliny. Cestovní ruch má také význam pro Vlámko, zejména podél pobřeží a v historických městech regionu.

Historický region Vlámko byl ekonomickou silou ve velké části středověku a zahrnoval části toho, co je nyní Nizozemsko a Francie. Když Belgie získala svou nezávislost v roce 1831, zůstala z této historické oblasti pouze oblast, která se stala provinciemi Východního a Západního Vlámka. S nástupem sporů o jazyková práva v Belgii ve 20. století se vlámscí aktivisté snažili o územní autonomii pro celou severní Belgii. Vlámský region byl formálně uznán počátkem 60. let, kdy byla země rozdělena podle historických jazykových linií, s výjimkou města a předměstí Bruselu. Flandry řídí vlámská rada, která se skládá z členů vlámského parlamentu zvoleného obyvateli Vlámka a holandsky mluvících obyvatel Bruselu (Discover Flanders, 2014).

3.6 Hospodářská charakteristika Belgie

Belgie má ekonomiku svobodného podnikání s většinou hrubého domácího produktu vytvořeného sektorem služeb. Belgická ekonomika je také nerozlučně spjata s Evropou. Země je členem řady nadnárodních organizací, včetně Belgie-Lucemburské hospodářské unie, Hospodářské unie Beneluxu a EU.

3.6.1 Průmysl a zemědělství

Historicky byla národní prosperita Belgie závislá především na roli země jako zpracovateli dovážených surovin a na následném vývozu hotových výrobků. Země se stala hlavním výrobcem oceli na počátku 19. století, s továrnami soustředěnými v jižním valonském regionu, zejména v údolí Sambre-Meuse. Rigorózní měnová reforma pomohla belgickému oživení a expanzi po druhé světové válce, zejména vlámské lehké výrobě a chemickému průmyslu, který se rychle vyvíjel na severu, a Belgie se stala jednou z prvních evropských zemí, která obnovila příznivou obchodní bilanci v poválečném světě. Koncem 20. století však byly zásoby uhlí ve Valonsku vyčerpány, stárnoucí ocelářský průmysl se stal neefektivním, náklady na pracovní síly dramaticky vzrostly a zahraniční investice poklesly.

Vláda, ve snaze zvrátit úroveň blízkého poklesu průmyslové produkce dotovala oslabená průmyslová odvětví, zejména ocel a textil, a nabídla daňové pobídky, snížené úrokové sazby a kapitálové bonusy pro přilákání zahraničních investic. Toto úsilí bylo mírně úspěšné, ale zanechalo Belgii v jednom z největších rozpočtových deficitů ve vztahu k hrubému národnímu produktu v Evropě. Vláda byla nucena vypůjčit si ze zahraničí značné prostředky na financování zahraničního obchodu a udržení svého velkorysého systému sociálního zabezpečení. Na počátku osmdesátých let se vláda pokusila snížit rozpočtový deficit, poměr dluhu k HDP se snížil, protože centrální banka prováděla přísnější měnovou a fiskální politiku. Navíc počátkem 90. let vláda snížila dotaci do systému sociálního zabezpečení. Na počátku 21. století Belgie diverzifikovala své zdroje financování sociálního zabezpečení a podařilo se jí vyrovnat svůj rozpočet. Regionálně, Flandry přilákaly nepřiměřený podíl investic, ale národní vláda nabídla dotace a pobídky na podporu investic ve Valonsku. Nezaměstnanost byla také menším problémem ve Flandrech, který zaznamenal významnější růst v odvětví služeb než ve Valonsku, kde přetrvávají negativní důsledky de-industrializace.

Výrobní sektor tvoří zhruba jednu šestinu HDP. Výroba je hlavní ekonomická aktivita v provinciích východních Flander, Limburgu, a Hainautu. Koridor mezi Antverpami a Bruselem se také ukázal jako hlavní výrobní zóna. Dominantními odvětvími jsou metalurgie, ocel, textil, chemikálie, sklo, papír a zpracování potravin. Belgie je jedním z předních světových zpracovatelů kobaltu, radia, mědi, zinku a olova. Rafinerie, které se

nacházejí hlavně v oblasti Antverp, zpracovávají ropu. Antverpy jsou také známé pro řezání a obchodu s diamanty.

Zahraniční investice vedly na konci 20. století ke značnému růstu strojírenského odvětví belgického hospodářství. Země má montážní závody pro zahraniční výrobce automobilů, stejně jako pro zahraniční firmy vyrábějící těžké elektrické zboží. Kromě toho má Belgie řadu významných výrobců obráběcích strojů a specializovaných plastů.

Pouze malé procento aktivního obyvatelstva se angažuje v zemědělství a zemědělská činnost se nadále snižuje, a to jak v zaměstnanosti, tak v jejím příspěvku k HDP. Asi jedna čtvrtina území Belgie je zemědělská a je trvale obdělávána. Více než pětina zahrnuje louky a pastviny. Hlavními plodinami jsou cukrová řepa, čekanka, len, obilná zrna a brambory. Pěstování ovoce, zeleniny a okrasných rostlin je také důležité, zejména ve Flandrech. Zemědělská činnost v Belgii se však zaměřuje především na hospodářská zvířata. Mlékárenské a masné výrobky představují více než dvě třetiny celkové zemědělské hodnoty. Ječmen, oves, brambory, a dokonce i pšenice se pěstují všude, ale zejména na jihovýchodě. Otevřená krajina centrální severní Belgie, Vlámský Brabant, Valonský Brabant a Hesbaye je pokryta pastviny.

Zasazené lesy Arden a Kempenlandu podporují relativně malý lesnický průmysl v Belgii. Růst lesního hospodářství po druhé světové válce byl podporován mechanizací, což Belgii umožnilo snížit závislost na dováženém dřevu.

Rybářský průmysl Belgie je poměrně malý, téměř všechny ryby jsou konzumovány uvnitř země. Zeebrugge a Ostend, hlavní rybářské přístavy, vysílají do lovišť v Severním moři skromnou flotilu. Sklizeň mušlí je také důležitý průmysl v Belgii, měkkýši jsou populární položka menu v restauracích po celé zemi (Belgická vláda, 2019).

3.6.2 Zdroje a energie

Historicky bylo uhlí nejdůležitějším minerálním zdrojem Belgie. Byly zde dvě hlavní oblasti těžby uhlí. Uhlí v údolí Sambre-Meuse se nacházelo v úzkém pásmu od centrální jižní Belgie po oblast francouzských hranic přes Mons, Charleroi, Namur a Lutych. Tyto zásoby uhlí byly těženy od 13. století. V šedesátých letech 20. století byly snadno vytěžitelné zásoby uhlí vyčerpány a většina dolu v regionu byla uzavřena. Do roku 1992 zde zanikla těžba, a to i v další významné těžební oblasti Kempenland v severovýchodní

Belgii. Belgie nyní dováží veškeré své uhlí, které je potřebné pro ocelářský průmysl a pro vytápění domácností.

Během 19. století, železná ruda a zinková ložiska v údolí Sambre-Meuse bylo těžce využíváno. I ty jsou ložiska jsou nyní vyčerpány, ale rafinace dovážených kovových rud zůstává důležitou součástí belgického hospodářství. V současnosti má důležitou úlohu těžba křídý a vápence, které podporují významnou výrobu cementu. Kromě toho písek z Kempenlandu zásobuje sklářský průmysl a jíly z Borinage se používají pro keramické výrobky a cihly.

Belgické vodní zdroje jsou soustředěny v jižní části země. Většina potoků stoupá v Ardenách a proudí na sever. Tři čtvrtiny podzemní vody země pocházejí z jihu. Vzhledem k tomu, že největší koncentrace obyvatel je na severu, existuje značná regionální disjunkce mezi nabídkou vody a poptávkou. Tento problém je řešen pomocí propracovaných systémů pro přenos vody, které zahrnují kanály, skladovací nádrže a potrubí. Existující dodávky vody, i když jsou dostatečně bohaté, vyžadují od průmyslových a domácích spotřebitelů velké nároky. Znečištění vody je navíc vážným problémem. Na jihu se rozvinuly skromné vodní elektrárny podél rychle se pohybujících toků. Vzhledem k tomu, že jaderné reaktory produkují více než polovinu elektřiny Belgie, je využití vody pro chlazení jaderných elektráren mnohem významnější. S rozšiřováním domácích i komerčních potřeb na konci 20. a počátkem 21. století se stále větší pozornost zaměřovala na problémy s kvalitou a nabídkou vody (Belgická vláda, 2019).

3.6.3 Finanční sektor a služby

Ekonomický význam finančního sektoru se od šedesátých let významně zvýšil. V zemi působí mnoho belgických a zahraničních bank, zejména v Bruselu. Národní banka, pracuje na zajištění národního finančního zabezpečení, vydává měnu a poskytuje finanční služby federální vládě, finančnímu sektoru a veřejnosti. Evropská centrální banka je nyní zodpovědná za formulaci klíčových aspektů měnové politiky. Na počátku 19. století byla v Bruselu založena významná burza. Belgie je již dlouho cílem významných zahraničních investic. Zahraniční investice do odvětví energetiky, financí a podpory podniků mají zvláštní význam v Belgii 21. století.

S rostoucími potřebami mezinárodního obchodu, stejně jako růstem cestovního ruchu, zejména v západních Flandrech a v Ardenách, ohromně vzrostl sektor služeb ve druhé polovině 20. století. Flandry se těšily zejména z hospodářského rozmachu v důsledku růstu odvětví služeb. Drtivá většina belgické pracovní síly je dnes zaměstnána v soukromých a veřejných službách (Belgická národní banka, 2019).

3.6.4 Doprava a telekomunikace

Belgie má rozsáhlý systém hlavních silnic, doplněný moderními rychlostními komunikacemi. Železniční síť, která je státní majetkem, je jedním z nejhustších na světě. Brusel je srdcem systému, centrem řady linií, které vyzařují ven a spojují hlavní město s ostatními městy uvnitř i vně země. Největší provoz je mezi Bruselem a Antverpami.

Antverpy se starají o velkou část zahraničního obchodu země prostřednictvím svého přístavu. Dalšími důležitými přístavy jsou Zeebrugge-Brugge, Ostende, Gent a Brusel. Navigovatelné vnitrozemské vodní cesty zahrnují Mázu a Šeldu, které jsou splavné skrz jejich celou délku na území Belgie. Kanál z Charleroi do Bruselu spojuje povodí dvou hlavních řek. Albertův kanál spojuje Antverpy s regionem Lutych.

Bruselské mezinárodní letiště je centrem belgické letecké dopravy. Menší mezinárodní zařízení jsou udržována v Antverpách, Lutychu, Charleroi a Ostende. Společnost Sabena, částečně vlastněná státem, byla mezinárodní leteckou společností, která byla provozována od roku 1923 do roku 2001. Její místo převzala společnost Brussels Airlines.

Technologicky vyspělá telekomunikační síť v Belgii je dobře rozvinutá a řada společností nabízí tradiční telefonní, mobilní, další telekomunikační služby. Používání mobilních telefonů a internetu v Belgii je podobné jako v jiných západoevropských zemích.

4. Analýza úspěšnosti hospodářské politiky Belgie

Belgie byla stejně jako ostatní státy světa zasažena světovou finanční a ekonomickou krizí. Belgická vláda byla první, která podala demisi vlivem této krize. Ekonomika Belgie, ale dokázala rychle překonat důsledky této krize.

4.1 Makroekonomický vývoj Belgie

Belgická ekonomika vzrostla v roce 2017 o 1,7 %, díky výraznějšímu růstu zahraniční poptávky po domácích produktech, který kompenzoval zpomalení domácí poptávky. Nezaměstnanost pokračovala v neustálém klesání, což bylo docíleno zejména poklesem zdanění práce, nezaměstnanost klesla ze 7,6 % v roce 2016 na 6,9 % v roce 2017.

Očekává se, že hospodářský růst dosáhne v roce 2019 1,7 %. V roce 2020 se předpokládá růst HDP o 1,5 %. Hospodářský růst je tažen výhradně domácí poptávkou, neboť se očekává, že příspěvek zahraniční poptávky k růstu bude v letech 2019 a 2020 neutrální. Růst spotřeby vzrostl z 1,1 % v roce 2017 na 1,7 % v roce 2018 a v roce 2019 se očekává růst o 1,7 %, který je poháněn rostoucí kupní silou, která je způsobena silným růstem zaměstnanosti o 1,4 % v roce 2017, 1,2 % v roce 2018 a 1,0 % v roce 2019, novým snížením daně z příjmů fyzických osob a zvýšení kapitálových příjmů. Předchozími roky bylo omezeno zvyšování mezd a očekává se rychlejší zvýšení nominální mzdy v roce 2019, zejména prostřednictvím mechanismů indexace a zaváděním nových kolektivních smluv. Očekává se, že míra nezaměstnanosti v roce 2019 poklesne na 6,5 %.

Odhady potenciálního růstu pro Belgii jsou spíše mírné, v průměru v období 2015–2019 dosahují 1,4 %. Zpomalení ve srovnání se situací před rokem 2009 je veliké, neboť odráží pokračování dlouhodobého trendu klesajících zisků v celkové produktivitě. Pokles práce k potenciálnímu růstu, v důsledku pomalejšího růstu populace v produktivním věku, a poněkud nižší akumulace kapitálu. Záporná mezera produkce se v roce 2017 snížila na -0,3 % ve srovnání s minimem -1,6 % v roce 2013. Produkční mezera se uzavřela v roce 2018 a očekává se, že v roce 2019 produkce vzroste o 0,4 %.

Po dlouhém období nízkého domácího růstu cen do roku 2015 se inflace v Belgii zrychlila na 1,8 % v roce 2016 a 2,2 % v roce 2017. Relativně nízký deflátor HDP do roku 2015 měl významný vliv na vývoj poměru veřejného dluhu k HDP v minulých letech. V roce 2019 se očekává opětovné snížení inflace (Evropská komise, 2019).

Tab. 4. 1 Makroekonomický vývoj Belgie v letech 2017 a 2018 (v %)

	2017	2018
Reálné HDP – meziroční změna	1,7	1,8
Soukromá spotřeba – meziroční změna	1,1	1,7
Tvorba hrubého fixního kapitálu – meziroční změna	1,0	3,9
Export – meziroční změna	4,5	4,2
Import – meziroční změna	4,1	4,3
Zaměstnanost – meziroční změna	1,4	1,2
Míra nezaměstnanosti	6,9	6,7
Inflace	2,2	1,6
HDP deflátor – meziroční změna	1,9	1,6

Zdroj: Evropská komise, 2019 (vlastní úprava)

4.2 Vývoj státního rozpočtu v letech 2017 a 2018

Schodek veřejných financí Belgie se snížil z 2,5 % HDP v roce 2016 na 1,0 % v roce 2017. Poměr příjmů k HDP se zvýšil o 0,5 procentního bodu, zatímco poměr výdajů k HDP se snížil o 1,1 procentního bodu. Tento výsledek byl očekávaný ve srovnání s deficitem 1,5 % HDP v návrhu rozpočtu na rok 2018. Lepší, než očekávané snížení je částečně způsobeno dobrými ekonomickými podmínkami a silným růstem pracovních míst, jakož i prostředím s nízkou úrokovou sazbou. Na federální úrovni byl lepší poměr výnosů pozitivně ovlivněn vyššími příjmy z daní z příjmů právnických osob, způsobenými zejména vyššími než očekávanými zálohami na sub federální úrovni (regiony, obce a místní orgány) dosáhla v důsledku nižšího než očekávaného růstu výdajů nízkého přebytku namísto předpokládaného schodku. Dočasné výdaje v důsledku uprchlické a bezpečnostní krize dosáhly v roce 2017 hodnoty 0,3 % HDP.

Strukturální saldo se v roce 2017 zlepšilo o 0,8 procentního bodu. I přes toto zlepšení činil schodek strukturálního rozpočtu stále 1,3 % HDP. Strukturální primární saldo, které vylučuje pohyby úrokových sazeb, a proto lépe odráží diskreční fiskální politiku, se zlepšilo o 0,5 procentního bodu HDP.

V roce 2018 zůstal celkový schodek na úrovni 1,0 % HDP. Schodek veřejných financí byl zhruba rovnoměrně rozložen na 0,50 % HDP federální a 0,48 % HDP sub federální úrovni vlády z deficitu ve výši 1,0 % HDP. Na federální úrovni to znamenalo zlepšení celkového salda o 0,6 procentního bodu HDP ve srovnání s rokem 2017, zatímco schodek

na sub federální úrovni v roce 2018 znamenal zhoršení o 0,5 procentního bodu HDP ve srovnání s vyrovnaným schodkem HDP. Toto zhoršení je částečně vysvětleno jednorázovým vyrovnaním převedených daňových příjmů mezi federální vládou a regiony (přibližně 0,2 % HDP) v letech 2018 a 2019.

Poměr příjmů k HDP, jakož i poměr výdajů a HDP se snížil v roce 2018 o 0,5 procentního bodu HDP. Rozpočtový plán na rok 2018 s klesajícími příjmy na 50,7 % HDP, i když z vyššího základu, než se očekávalo oproti tržbám v roce 2017, které předčily očekávání. Veřejné výdaje by podle programu stability poklesly o 0,5 procentního bodu ve srovnání s 0,8 procentním bodem. Tento rozdíl lze připsat primárním výdajům, u nichž se očekává pokles o 0,3 procentního bodu HDP ve srovnání s poklesem o 0,5 procentního bodu HDP. Rozdíl je většinou 0,3 % v nižších primárních výdajích v roce 2017, než bylo plánováno. Některé změny však mohou být zaznamenány v různých složkách výdajů. Očekává se, že sociální platby se sníží o 0,1 procentního bodu HDP, což je vysvětleno zejména makroekonomickými očekávanými a dodatečnými opatřeními schválenými v březnu 2018. Očekává se, že platy zaměstnancům se mírně sníží kvůli vyšším inflačním předpokladům vedoucím k rychlejšímu indexování mezd veřejného sektoru. Očekává se, že ostatní výdaje zůstanou ve srovnání s rokem 2017 stabilní. Očekává se, že veřejné investice v roce 2018 vzrostou o 0,2 procentního bodu HDP ve srovnání s 0,1 procentního bodu HDP v rámci programu na podporu růstu (Evropská komise, 2019).

4.3 Střednědobé strategie a cíle

Program stability je postaven na ambici dosáhnout, střednědobého cíle, vyrovnaného rozpočtu ve strukturálním vyjádření v roce 2020. Přepočtené strukturální saldo však poukazuje na malý zbývajících schodek ve výši 0,2 % HDP v roce 2020 v důsledku větší kladné produkční mezery. Průběžné cíle jsou formulovány z hlediska ročních strukturálních zlepšení. V roce 2018 se plánuje zlepšení strukturálního salda o 0,2 % HDP. Evropská Komise svou prognózou předpokládá, že se strukturální saldo v roce 2019 zhorší o 0,1 % HDP.

V letech 2019 a 2020 se plánuje zlepšení strukturálního salda o 0,2 %, respektive 0,7 % HDP. Tyto cíle zatím nejsou podporovány uvedenými dodatečnými opatřeními a rozdělení plánované úpravy mezi položky příjmů a výdajů jsou pouze orientační. Prognóza Komise v současné době předpokládá zhoršení strukturálního salda o 0,3 % HDP v roce

2019 při nezměněné politice, neboť již specifikované snížení daní není plně kompenzováno opatřeními zvyšujícími příjmy nebo snižujícími výdaje. Očekává se, že celkové saldo bude mírně rychlejší než strukturální saldo v důsledku postupného zlepšování cyklických podmínek. Očekává se, že bude v roce 2020 výsledkem vyrovnaný rozpočet v nominálním vyjádření (Evropská komise, 2019).

Tab. 4. 2 Složení státního rozpočtu v letech 2017 a 2018 (v % z HDP)

	2017	2018
Příjmy	51,2	50,7
- Daně na produkci a import	13,1	13,0
- Daně z příjmů, bohatství atd.	16,8	16,4
- Sociální příspěvky	15,8	15,7
- Ostatní	5,5	5,5
Výdaje	52,2	51,8
- Mzdy zaměstnanců	12,3	12,1
- Střednědobá spotřeba	4,0	4,0
- Sociální platby	25,1	25,1
- Podpora	3,4	3,1
- Tvorba hrubého fixního kapitálu	2,2	2,4
- Ostatní	2,8	2,8
- Úrokové výdaje	2,5	2,3
Saldo vládního rozpočtu	-1,0	-1,1
Strukturální saldo	-1,3	-1,4

Zdroj: Evropská komise, 2019 (vlastní úprava)

Ve svém přezkumu rozpočtu z března 2018 potvrdila federální vláda svůj cíl strukturálního zlepšení o 1 % HDP v letech 2017 a 2018. Toto přezkoumání rozpočtu do značné míry spočívalo v aktualizovaných hodnoceních dříve oznámených příjmových opatření a podkladových předpokladů, přičemž byla oznámena i některá další opatření.

Hlavní opatření v roce 2018 se na federální úrovni týkali snížení daně z příjmů fyzických osob pro malé a střední podniky, snížení základní sazby daně z příjmů právnických osob, která se předpokládá jako rozpočtově neutrální a je mimo jiné financována prostřednictvím revize systému fiktivních úrokových odpočtů, omezení daňových odpočtů pro společnosti a nových daní z kapitálových příjmů, například nová daň z účtů cenných papírů a zvýšení daně z burz. Mezi další významná opatření patří daně

ze spotřeby, vyšší spotřební daně, a finanční příjmy, širší rozsah srážkové daně, zvýšená daň z burzovních transakcí a daň z transparentnosti, jakož i část očekávaného výběru přeshraničních pokut a protiplnění podvodů. V zájmu stimulace investic byla přijata nová opatření k aktivaci úspor. Na regionální úrovni existuje mimo jiné nová daň z energie ve Flandrech, zrušení odpočtu na splátky hypoték v Bruselu a nižší darovací povinnost a osvobození „rodinného bydliště“ od dědických povinností ve Valonsku (Evropská komise, 2019).

4.4 Vývoj státního dluhu

Hrubý veřejný dluh vzrostl o téměř 20 procentuálních bodů mezi rokem 2007 a 2014, kdy dosáhl vrcholu na úrovni 107 % HDP. V roce 2015 se snížil zpět na 106,1 % díky sestupné úpravě stavu vkladů v souvislosti se splácením podpory poskytnuté finančními institucemi. Dluh se v roce 2016 v zásadě stabilizoval, protože malý primární přebytek kompenzoval růst zásob směrem nahoru s efektem sněhové koule, rozdíl úrokových sazeb, na neutrální hodnotu.

V roce 2017 se dluh snížil na 103,1 % HDP díky rostoucímu primárnímu přebytku, klesajícímu efektu sněhové koule a celkově mírnému snížení toku zásob, jako je prodej části belgické účasti v BNP Paribas dne 3. května 2017, převodu, který představoval přibližně 0,5 % HDP. Tento prodej převažoval nad růstovou tendencí dluhu, mimo jiné, způsobený zvýšením úvěrů souvisejících s politikou sociálního bydlení. Předpokládá se další snížení dluhu od roku 2019, když míra zadlužení na konci roku 2018 dosáhla 101,2 % a na konci roku 2019 by mohla dosahovat 99,4 % HDP. Dluh by v roce 2021 dále mohl klesat až na 94,6 % HDP. Zvýšení primárních přebytků, jejichž klesající dopad by byl posílen efektem sněhové koule, který by byl ovlivněn dalším poklesem úrokových výdajů, zatímco růst nominálního HDP zůstane silný. Předpokládá se, že úpravy dluhopisů budou mít v horizontu dalších let dopad na zvýšení dluhu (Evropská komise, 2019).

Tab. 4. 3 Vývoj státního dluhu (v % z HDP)

	Průměr 2012-2016	2017	2018
Míra hrubého dluhu	105,7	103,1	101,5
Primární saldo	-0,1	-1,4	-1,2
Efekt sněhové koule	0,9	-1,2	-1,1
- Úrokové výdaje	3,2	2,5	2,3
- Růstový efekt	-1,0	1,7	-1,8
- Inflační efekt	-1,3	-2,0	-1,6
Změna zásob	-0,1	-0,1	0,7

Zdroj: Evropská komise, 2019 (vlastní úprava)

Prognóza Komise při nezměněné politice předpokládá v následujících letech mírné snížení zadlužení na 100,2 % v roce 2019. Předpokládá se, že průměrný roční pokles o 2,1 % HDP způsobený primárními přebytky a efektem sněhové koule bude klesat v letech 2018-2019.

Několikrát v minulosti byla trajektorie zadlužení revidována směrem nahoru nebo zpžděna v následných letech. To bylo způsobeno vyšším výchozím bodem vzhledem k zahrnutí více jednotek do sektoru vládních institucí a kvůli vyšším než plánovaným deficitům a nižšímu než předpokládanému růstu nominálního HDP. Naproti tomu dluhové cíle 2016 a 2017 byly nadhodnoceny, vzhledem k nižším nebo negativním úpravám akciových toků, vyšším než plánovaným primárním přebytkům a poněkud vyšším než očekávaným růstem nominálního HDP (Evropská komise, 2019).

4.5 Posouzení rizik

Pokud jde o rok 2017, riziko poklesu souvisí s klasifikačními principy používanými ve fiskálním dohledu a konkrétněji s jednorázovou povahou některých výběrů daní. Zejména reforma daně z příjmů právnických osob změnila režim zálohových plateb zavedením příplatku za neuhrazení těchto plateb a poskytnutím úvěru, který bude odečítán od celkového příplatku, pokud budou provedeny včasné zálohy. V návaznosti na toto opatření byly v roce 2017 vybrány značné zálohové platby ve výši 2,2 mld. EUR což bylo o 0,5 % HDP více než v roce 2016. Toto opatření tak částečně zavádí permanentní změnu načasování opakujících se příjmů, a to přesunutím výběru daní z následného vypořádání

daní na zálohové platby daně, a proto vytváří výjimečný a dočasný vrchol daňových příjmů v roce 2017.

Rozpočtové cíle po roce 2018 většinou nepodléhají opatřením. K dosažení střednědobého cíle v roce 2020, jak bylo plánováno, vyžaduje v letech 2019–2020 strukturální zlepšení ve výši 1,4 % HDP. Prognóza zároveň předpokládá, že se strukturální saldo zhorší o 0,3 procentuálního bodu HDP při nezměněné politice v roce 2019. V letech 2020–2021 zůstane strukturální saldo v souladu s Vysokou radou financí v zásadě stabilní při nezměněné politice. Předpokládané zhoršení do roku 2020 by vyplynulo zejména z probíhající daňové reformy s plánovaným snížením příjem daně z fyzických osob a příspěvků na sociální zabezpečení, která by nebyla kompenzována zvýšením příjmů nebo snížením výdajů. Dosažení střednědobého cíle v roce 2020 tedy znamená podstatná dodatečná opatření a přísné plnění rozpočtu, a to i s ohledem na rizika spojená s prováděním na konci stávajícího legislativního období v roce 2019.

V letech 2007 až 2016 poklesly úrokové výdaje přibližně o 1,1 procentního bodu HDP. To mělo pozitivní vliv na strukturální saldo. Předpokládá se další pokles úrokových výdajů o 0,5 procentního bodu HDP mezi rokem 2017 a 2021. Analýza citlivosti v programu stability z roku 2018 (Evropská komise, 2018) zdůrazňuje, že lineární nárůst výnosové křivky o 100 bazických bodů by znamenal vyšší náklady ve výši 0,1 % HDP v roce 2018, v roce 2021 vzrostla na 0,2 % HDP, i když relativně k základnímu stavu poklesu úrokových plateb. To podtrhuje riziko spojené s konsolidační strategií, která se částečně opírá o neočekávané zisky plynoucí z nižších úrokových výdajů.

Belgické orgány oznámily svůj záměr pokračovat v nadcházejících měsících v práci na doložkách o pružnosti pro strukturální reformy a investice po konzultaci s Evropskou komisí. Očekává se, že výsledky z hlediska flexibility budou zohledněny při budoucích rozpočtových cvičeních každého z belgických subjektů (Evropská komise, 2019).

4.6 Doporučení rady EU

Dne 22. května 2017 přijala Komise zprávu pro Belgii, v níž přezkoumává svůj pokrok směrem k dodržování dluhového kritéria Smlouvy. Údaje o výsledku za rok 2016 a prognóza Komise z jara 2017, jakož i program stability z roku 2017 naznačují, že kritérium dluhu pro účely Smlouvy a nařízení nebylo na první pohled splněno. Byly však zváženy

všechny relevantní faktory. Dříve nepříznivé, ale zlepšující se makroekonomické podmínky, které je činí méně závažným faktorem, pokud jde o dodržování referenční hodnoty pro snižování dluhu. Skutečnost, že odchylky od požadované úpravy směrem k střednědobému cíli na základě prognózy Komise poukázaly na riziko v letech 2016 a 2017, které by mohlo být stále ještě opraveno v nadcházejícím období prováděním strukturálních reforem podporujících růst v následujících letech, z nichž některé jsou považovány za podstatné a mají přispět ke zlepšení udržitelnosti zadlužení. Závěr zprávy byl takový, že kritérium zadlužení by mělo být považováno za splněné (Evropská komise, 2019).

Dne 11. července 2017 Rada v rámci evropského semestru adresovala Belgii doporučení. Zejména v oblasti veřejných financí Rada doporučila Belgii, aby v roce 2018 pokračovala v podstatném fiskálním úsilí v souladu s požadavky preventivní části Paktu o stabilitě a růstu, s přihlédnutím k potřebě posílit probíhající oživení a přispět k tomu, aby se dosáhlo většího úsilí zajistit udržitelnost veřejných financí Belgie. Belgii bylo také doporučeno použít neočekávané zisky, jako jsou výnosy z prodeje aktiv, aby urychlily snižování míry zadlužení vládních institucí, aby se dohodly na vynutitelném rozdělení fiskálních cílů mezi vládní úrovně a zajistily nezávislé fiskální monitorování, aby se odstranily rušivé daňové výdaje a zlepšilo složení veřejných výdajů s cílem vytvořit prostor pro investice do infrastruktury.

Rada vzala na vědomí, že „v roce 2018 se očekává, že se Belgie s ohledem na svou fiskální situaci a zejména na úroveň svého dluhu dále přizpůsobí střednědobému rozpočtovému cíli vyrovnaného stavu rozpočtu ze strukturálního hlediska. V souladu s Paktem o stabilitě a růstu se tato úprava promítá do požadavku na nominální tempo růstu čistých primárních vládních výdajů, které v roce 2019 nepřesáhnou 1,6 %. To by odpovídalo roční strukturální úpravě ve výši nejméně 0,6 %. Jak bylo připomenuto ve sdělení Komise o evropském semestru 2017, které je doprovázeno těmito doporučeními pro jednotlivé země, bude při hodnocení návrhu rozpočtového plánu na rok 2019 a následném posouzení rozpočtových výsledků z roku 2018 třeba náležitě zohlednit cíl dosažení fiskální politiky přispívající jak k posílení probíhajícího oživení, tak k zajištění udržitelnosti veřejných financí Belgie (Evropská komise, 2019).

4.7 Dodržování dluhových kritérií

V návaznosti na zrušení postupu při nadměrném schodku v červnu 2014 se na Belgii vztahovalo tříleté přechodné období, aby bylo dosaženo dostatečného pokroku směrem ke splnění snižování dluhu, neboť poměr dluhu k HDP je nad referenční hodnotou 60 %. Toto přechodné období začalo v roce 2014 a skončilo v roce 2016. Od konce roku 2017, po skončení přechodného období, se používá referenční hodnota snížení dluhu. Poměr veřejného dluhu k HDP v roce 2017 překročil referenční hodnotu 60 % a Belgie nedodržela referenční hodnotu pro snížení dluhu, neboť mezera vůči referenční hodnotě činí 0,9 % HDP. Z analýzy tedy vyplývá, že kritérium dluhu pro účely Smlouvy a nařízení není na první pohled splněno. Komise proto připravila zprávu s cílem analyzovat, zda je Belgie v souladu se zadluženým kritériem Smlouvy. Tato zpráva byla přijata dne 23. května 2018.

Předpokládá se, že Belgie nesplní referenční hodnoty pro snížení dluhu v letech 2018 a 2019, neboť se očekává, že poměr dluhu k HDP zůstane na úrovni 0,9 % HDP nad prognózou snižování zadlužení. Na základě scénáře zahrnutého do programu stability z roku 2018 by bylo zajištěno dodržování kritéria zadlužení od roku 2018, kdy by v roce 2019 došlo k překročení referenční hodnoty pro snižování zadlužení o 0,7 % HDP.

Program stability na rok 2017 předpokládal splnění kritéria zadlužení od roku 2019. Část rozdílu oproti prognóze Komise je způsobena vyšším schodkem o 0,1 % v roce 2018 a o 0,6 % v roce 2019 vzhledem k tomu, že prognóza Komise je založena na předpokladu změny politiky, zatímco program stability odráží plánované úsilí. Výpočet forwardového dluhového benchmarku na základě prognózy Komise je navíc založen na některých technických předpokladech, které přesahují horizont prognózy, jako je stabilní strukturální saldo, zatímco výpočet na základě programu je založen na plně rozvinutých projektech do roku 2021 (Evropská komise, 2019).

4.8 Dodržování střednědobých cílů

V dopise Evropské radě ze dne 9. května 2018 belgické orgány poskytly dostatečné důkazy o rozsahu a povaze způsobilých výdajů spojených s financováním mimořádných bezpečnostních opatření v roce 2017, která činila 0,02 % HDP. Ustanovení o způsobilosti připravenosti k neobvyklým událostem určují, zejména teroristických hrozeb na belgickém

území, aby byly zajištěny dodatečné výdaje ve veřejných financích a aby nebyla ohrožena udržitelnost umožněním dočasné odchylky od postupu přizpůsobení se střednědobému cíli. Vzhledem k tomu, že částky vykázané belgickými orgány se jeví jako věrohodné, požadované strukturální zlepšení v roce 2017 bylo proto sníženo z 0,6 % HDP na 0,58 % HDP.

Za tímto účelem byla v roce 2017 Belgie povinna provádět roční strukturální úpravy směrem k střednědobému cíli nejméně 0,6 % HDP. Na základě údajů o výnosech za rok 2017 a prognózy Komise z roku 2018 na jaře překročil růst primárních vládních výdajů očištěných o diskreční opatření příjmů a jednorázových výdajů o 1,58 %, korigovaný o dopad neobvyklých událostí, o 0,4 % HDP, což poukazuje na určitou odchylku. Odhaduje se, že strukturální saldo se v roce 2017 zlepšilo o 0,8 % HDP, což je o 0,2 procentního bodu HDP více, než je doporučené úsilí ve výši nejméně 0,58 % HDP směrem ke střednědobému cíli. Rozdíl mezi odchylkami od strukturálního salda a požadavky na výdaje 0,7 % HDP je většinou vysvětlen efektem nižších úrokových plateb, což má pozitivní dopad na fiskální úsilí založeném na strukturální bilanci, ale neberou se v úvahu pro referenční hodnotu výdajů. Za druhé, rozdíl vychází z různých deflátorů HDP použitých při výpočtu příslušných ukazatelů. Stejně jako v roce 2016 je fiskální úsilí založeného na výdajovém pilíři negativně ovlivněno vyšší než očekávanou inflací v roce 2017. Zatímco referenční míra růstu pro výdaje byla založena na prognóze deflátoru HDP ve výši 1,5 % pro rok 2017 činil skutečný deflátor HDP v roce 2017 1,9 % HDP. Dopad vyšší, než očekávané inflace na růst výdajů vyplývá ze skutečnosti, že k automatickému indexování sociálních dávek a mezd ve veřejném sektoru došlo dříve, než se očekávalo v prognózách Komise z jara 2016, což bylo základem pro stanovení srovnávacího ukazatele výdajů na rok 2017. Dopad se odhaduje na přibližně 0,1 % HDP v roce 2017. Jinými slovy, při zohlednění dopadu této vyšší než očekávané inflace na veřejné výdaje by odchylka od požadavku na referenční hodnotu výdajů v roce 2017 činila 0,3 % HDP, poukazuje na určitou odchylku od doporučené úpravy v roce 2017 (Evropská komise, 2019).

V průběhu let 2016 a 2017 byly průměrné odchylky větší s ohledem na odchylku, která byla také pozorována v roce 2016, kdy bylo Belgii doporučeno provádět roční strukturální úpravu směrem ke střednědobému cíli nejméně 0,47 % HDP korigujícího neobvyklé události. Za tyto dva roky činila odchylka výdajů 0,5 % HDP. Na druhé straně

strukturální saldo poukazuje na odchylku 0,1 % HDP. To vyžaduje celkové posouzení, v němž je třeba zvážit následující tři hlavní faktory.

Za prvé, změna strukturálního salda byla mimo jiné pozitivně ovlivněna nižšími úrokovými výdaji, což přispělo ke změně o 0,4 procentního bodu HDP. Toto neočekávané zlepšení ukazuje na změnu fiskálního úsilí založeného na strukturálním saldu, ale neovlivňuje soulad s výdajovým benchmarkem, který se proto považuje za vhodnější, aby lépe odrážel základní fiskální úsilí.

Za druhé, jak v roce 2016, tak i v roce 2017 byl výdajový agregát negativně ovlivněn vyšší než očekávanou inflací. Zatímco referenční míra růstu pro výdajový benchmark vychází z prognózy deflátoru HDP ve výši 1,0 % pro rok 2016 a 1,5 % pro rok 2017, skutečný deflátor HDP použitý pro strukturální saldo činil v roce 2016 1,6 % a v roce 2017 1,9 % HDP. Dopad vyšší, než očekávané inflace na růst výdajů se projevil skutečností, že k automatickému indexování sociálních dávek a mezd veřejného sektoru došlo dříve, než se předpokládalo v prognóze Komise. Zatímco inflační překvapení vedlo k vyšším než očekávaným veřejným výdajům, mělo pozitivní dopad na daňové příjmy (protože soukromé mzdy jsou obecně indexovány na inflaci). Výdajový benchmark však zachycuje pouze výdajovou stranu a tím i negativní dopad inflačního překvapení, a proto podceňuje základní fiskální úsilí. Dopad vyšší inflace se odhadoval na přibližně 0,2 % HDP pro rok 2016 a 0,1 % v roce 2017, což korigovalo deflátor HDP pro podíl veřejných výdajů přímo indexovaných na inflaci. Odchylka od výdajového benchmarku by tak byla snížena z 0,43 % na 0,37 % HDP v roce 2017 a z 0,5 % na 0,4 % HDP v roce 2016 (Evropská komise, 2019).

Zatřetí, existují značné nejistoty, pokud jde o řešení podstatného zvýšení plateb vyplacených v roce 2017 v oblasti daní z příjmu právnických osob (přibližně 0,5 % HDP v roce 2017). Tento nárůst příjmů vyplývá zejména z toho, že v roce 2017 byly zavedeny výrazně vyšší příplatky za neuhrazení zálohových plateb, jakožto i granty, které mají být odečteny od celkového příplatku, pokud jsou včasné zálohy realizovány. Toto opatření tak zavádí trvalou změnu načasování opakujících se příjmů, a to přesunem do výběru daní z dílčích daní z následného daňového vyrovnání na zálohové platby, a vytváří tak výjimečný a dočasný vrchol daňových příjmů v roce 2017. V základním scénáři jarní prognózy z roku 2018 se Komise domnívala, že jakýkoli výběr daní nad rámec tohoto trendu by měl být považován za jednorázový, dočasný příjem, který by byl v následujících letech nakonec

kompenzován nižšími výnosy z vypořádání daní. Ostatní analytici, například Národní banka Belgie nebo vláda, považují vyšší podíl zvýšení příjmů v roce 2017 za strukturální. Ačkoli Komise uznává, že se jedná o možnost, která by neměla být zlikvidována, považovala ji ve své jarní prognóze spíše za rizikové riziko než za faktor, který by měl být začleněn do základního scénáře. Nejistotu v souvislosti s tímto opatřením zdůrazňuje skutečnost, že zatímco údaje o výnosech za rok 2018 již předběžně indikují, jeho trvalý dopad bude měřitelný pouze po delším časovém rozpětí několika let. Tato otázka zůstane relevantní i v následujících letech vzhledem k tomu, že za finanční roky počínaje 1. lednem 2019 se sazba přírážky dále zvýší ze současných 2,25 % na 6,75 %, zatímco v současné době platí, že bude také upravena dostatečná daňová záloha. Předpokládá se tedy, že zálohové platby se stanou podstatně důležitějšími pro společnosti, které mají zájem vyhnout se dalším daňovým povinnostem (Evropská komise, 2019).

Při této nejistotě ohledně budoucího vývoje daní z příjmů právnických osob stojí za povšimnutí, že následná revize trvalého účinku opatření by mohla podstatně zlepšit hodnocení podkladové buddhistické pozice a potenciálně snížit odchylku od benchmarku výdajů v roce 2017, což je pod hranicí významnosti.

Na základě toho, zatímco odchylka od postupu úpravy směrem k střednědobému cíli v letech 2016 a 2017 zůstává významná, s přihlédnutím k dopadu vyšší než předpokládané inflace na podíl veřejných výdajů přímo indexovaných na inflaci, vzhledem k vysoké nejistotě, pokud jde o zacházení s dalšími příjmy, v současné době neexistuje dostatečně silný důkaz, který by umožnil dospět k závěru o existenci významné odchylky v Belgii v letech 2016 a 2017.

V roce 2019 je Belgie povinna provádět roční strukturální úpravu směrem k střednědobému cíli, která by se promítla do nominální míry růstu čistých primárních vládních výdajů, která by nepřesáhla 1,6 %, což by odpovídalo strukturální úpravě ve výši nejméně 0,6 % HDP. Podle informací poskytnutých v programu stability se předpokládá, že plánovaný růst nominálních primárních vládních výdajů, očištěných o diskreční opatření v oblasti příjmů a jednorázových výdajů, se bude rovnat použitelnému benchmarku výdajů, což bude svědčit o souladu. Zdá se však, že objem diskrečních příjmových opatření 0,2 % HDP v roce 2018 není v souladu s plánovaným poklesem podílu příjmů -0,5 % HDP a nezdá se, že by zahrnoval všechny příjmy. To by mohlo narušit čtení referenčního bodu výdajů a vést k podcenění plánovaného růstu primárních výdajů očištěného o diskreční

opatření na základě programu. Očekává se, že strukturální saldo se zvýší o 0,2 % HDP, což je o 0,4 % HDP méně než doporučená minimální strukturální úprava směrem k střednědobému cíli 0,6 % HDP.

V průběhu let 2017 a 2018 činí průměrná odchylka od výdajového benchmarku vypočítaného na základě programu -0,2 % HDP, což signalizuje riziko určité odchylky. Změna strukturálního salda v průběhu dvou let mírně nedosahuje požadavků podle plánů o 0,1 % HDP. To vyžaduje celkové posouzení. S ohledem na výše uvedenou vyšší než očekávanou inflaci v roce 2017, která měla dopad na rozpočet ve výši 0,1 % HDP, klesá průměrná odchylka od platného referenčního bodu výdajů na rok 2017 a 2018 na 0,2 % HDP. Vzhledem k tomu, že benchmark výdajů neprokazuje neočekávané příjmy plynoucí z klesajících úrokových výdajů, je to považováno za správné signalizování vynaloženého fiskálního úsilí. Program stability proto plánuje určitou odchylku od doporučené strukturální úpravy směrem ke střednědobému cíli v letech 2017 a 2018 (Evropská komise, 2019).

Na základě jarní prognózy z roku 2018 se očekává, že růst nominálních primárních vládních výdajů, očištěných o diskreční opatření na straně příjmů a jednorázových výdajů, překročí v roce 2018 platnou referenční hodnotu výdajů ve výši 1,6 %, což povede k odchylce 0,8 % HDP v podkladové fiskální pozici, což poukazuje na riziko významné odchylky v roce 2018. Zhoršení strukturálního salda o 0,1 % HDP v roce 2018 poukazuje na riziko významné odchylky od doporučené strukturální úpravy ve výši 0,6 % HDP. Na jedné straně rozdíl ve výši 0,1 % HDP mezi oběma pilíři odráží výpadky příjmů, které jsou základem prognózy, jakož i nárůst investic, z nichž druhý je vyrovnaný pro hodnocení výdajů, zatímco negativně ovlivňuje pilíř strukturálního salda. Tyto prvky jsou jen částečně kompenzovány poklesem úrokových výdajů, což má pozitivní vliv na strukturální saldo ve srovnání s benchmarkem výdajů.

Ve srovnání s rokem 2017 a 2018 poukazuje benchmark výdajů na riziko významné odchylky s průměrnou odchylkou -0,6 % HDP. Průměrná odchylka strukturálního salda ve stejném období činí -0,2 % HDP. Při zohlednění dopadu nepředvídané inflace v roce 2017 se odchylka pro výdajový benchmark v letech 2017 až 2018 zužuje na -0,6 % HDP. Zbývající rozdíl s průměrnou odchylkou od požadavku na strukturální saldo odráží dopad poklesu úrokových výdajů v obou letech. Toto neočekávané zlepšení fiskálního úsilí založeného na strukturálním saldu, ale neovlivňuje soulad s výdajovým benchmarkem,

který se proto považuje za vhodnější, aby lépe odrazil základní fiskální úsilí. V důsledku toho vzniká riziko významné odchylky od doporučené cesty strukturálního přizpůsobení směrem ke střednědobému cíli v roce 2018 (Evropská komise, 2019).

V roce 2019 je Belgie povinna provádět roční strukturální úpravy směrem ke střednědobému cíli, která by se promítla do nominální míry růstu čistých primárních vládních výdajů, a která by nepřesáhla 1,8 %, což by odpovídalo strukturální úpravě ve výši 0,6 % HDP. Podle informací poskytnutých v programu stability se předpokládá, že plánovaný růst nominálních primárních vládních výdajů, očištěných o diskreční opatření na straně příjmů a jednorázových výdajů, se bude rovnat použitelnému benchmarku výdajů ve výši 1,8 %, což poukazuje na dodržování. Výpočet souladu s referenčním bodem výdajů na základě programu by však mohl být narušen zjevnými nesrovnalostmi mezi objemem oznámených diskrečních opatření na straně příjmů a plánovaným snížením poměru vládních příjmů. Očekává se, že strukturální saldo se v programu stability zlepší o 0,2 procentního bodu HDP.

V letech 2018 až 2019 společně na základě informací obsažených v programu stability ukazatele výdajů směřují ke splnění požadavků, zatímco plánovaná změna strukturálního salda poukazuje na riziko významné odchylky.

Očekává se růst nominálních primárních vládních výdajů, očištěných o diskreční opatření na straně příjmů a jednorázových výdajů a překročení platné referenční hodnoty výdajů ve výši 1,8 % v roce 2019, což povede k odchylce ve výši 1,4 %. HDP v podkladové fiskální pozici. Očekává se, že strukturální saldo by se v roce 2019 mělo zhoršit o 0,3 procentního bodu HDP, což by mělo rovněž znamenat riziko výrazné odchylky o -0,9 %. HDP z doporučené minimální strukturální úpravy ve výši 0,6 % HDP směrem ke střednědobému cíli.

Doporučení pro jednotlivé země přijaté Radou dne 11. července 2017 uvedlo, že posouzení návrhu rozpočtového plánu na rok 2018 a následné posouzení rozpočtových výsledků v roce 2018 bude muset řádně zohlednit cíl dosažení fiskální politiky, která přispěje k posílení a zajištění udržitelnosti veřejných financí.

4.9 Fiskální udržitelnost

Belgie by neměla v krátkodobém horizontu čelit rizikům fiskální udržitelnosti. Na základě prognózy z roku 2018 a scénáře bez změny politiky nad rámec prognózy se očekává, že vládní dluh se sníží ze 103,1 % HDP v roce 2017 na 100,2 % HDP v roce 2028, což je výrazně nad hranicí 60 % HDP stanovenou ve Smlouvě (Evropská komise, 2019).

Střednědobý ukazatel rizika fiskální udržitelnosti je na úrovni 4,3 procentního bodu HDP, což souvisí především s vysokou úrovní vládního dluhu a předpokládanými náklady na stárnutí, které reálně přispívají 3,1 a 1,2 procentního bodu HDP, což svědčí o vysokých rizicích udržitelnosti ve střednědobém horizontu. Celkově jsou tedy rizika pro fiskální udržitelnost ve střednědobém horizontu vysoká. Plné provádění fiskálních plánů v programu stability by tato rizika snížilo.

Ukazatel rizika dlouhodobé fiskální udržitelnosti je 4,3 procentního bodu HDP. Z dlouhodobého hlediska se tedy zdá, že Belgie čelí středně velkým rizikům fiskální udržitelnosti v důsledku předpokládaných nákladů na stárnutí, které přispívají 3,6 procentními body HDP, a to především v souvislosti s důchody a výdaji na dlouhodobou péči.

Belgie v posledních letech reformovala svůj veřejný důchodový systém. Standardní požadavky na způsobilost pro předčasný odchod do důchodu byly zpřísněny a zákonný věk odchodu do důchodu se zvýší ze 65 na 67 v roce 2030. Tyto reformy snížily předpokládaný růst veřejných výdajů na důchody, které by se však měly zvýšit přibližně o 2,9 procentního bodu HDP v letech 2016 až 2070. Do konce svého funkčního období v roce 2019 hodlá vláda od roku 2030 položit základy pro zavedení úvěrového veřejného důchodového systému, což je reakce na demografický a hospodářský vývoj (Evropská komise, 2019).

4.10 Fiskální rámec

Dohoda o spolupráci ze dne 13. prosince 2013 mezi federálními, regionálními a komunitními vládami obsahuje pravidlo strukturální rozpočtové bilance pro vládu. Podle této dohody se toto pravidlo považuje za splněné, pokud je strukturální saldo ve svém střednědobém cíli nebo pokud je dodržena cesta k přizpůsobení se střednědobému cíli definovanému v programu stability. Program stability na rok 2017 předpokládal

strukturální zlepšení ve výši 1,0 % HDP v nominální hodnotě v roce 2017, přičemž realizované zlepšení dosáhlo 0,8 % HDP. Na základě informací uvedených v programu se proto zdá, že minulá fiskální výkonnost pouze částečně splňuje požadavky vnitrostátních numerických fiskálních pravidel.

Dohoda o spolupráci z roku 2013 rovněž vyžaduje konzultaci s federálními vládami a různými regionálními a obecními vládami o jednotlivých rozpočtových cílech v tzv. Poradním výboru. Dne 31. března 2018 zveřejnila sekce Veřejné půjčky Vysoké rady financí své stanovisko k rozpočtové trajektorii pro období 2018–2021 a rozdělení fiskálního úsilí mezi federativní subjekty.

Poprvé od roku 2013 bylo dosaženo dohody mezi všemi úrovněmi vlád o dosažení střednědobého cíle do roku 2020. Ve své předmluvě programu stability z roku 2018 uvádí, že poradní výbor souhlasí s celkovou trajektorií programu stability. Navzdory dohodě obou subjektů o konvergenci směrem ke strukturální rovnováze v roce 2020 však neexistoval formální závazek k ročním fiskálním cílům mezi jednotlivými pod subjekty v rámci každého subjektu. To může bránit oddělení veřejných financí Vysoké rady financí, které je pověřeno monitorováním dodržování dohodnutého rozdělení cílů, a brání tak aktivaci opravného mechanismu stanoveného v dohodě o spolupráci v případě významné odchylky stanovených cílů. Celkově to může ovlivnit důvěryhodnost programu a může ohrozit jeho provádění. Belgie pokládá svůj program stability spolu s národním programem reforem za svůj národní střednědobý fiskální. Příloha 4 Programu stability obsahuje údaje o očekávaných hospodářských výnosech veřejných investičních akcí, které nejsou určeny k obraně (Evropská komise, 2019).

Makroekonomickou prognózu, na níž je založen program stability, připravil Federální plánovací úřad. Federální plánovací úřad je etablovaná instituce, která se považuje za nezávislou, avšak formálně spojenou s vládou. Jak je stanoveno v zákoně ze dne 21. prosince 1994, který představuje Federální plánovací úřad ve své současné podobě, na tuto instituci dohlíží předseda vlády a ministr hospodářství, zatímco federální vláda poskytuje pokyny k řízení tohoto úřadu. Belgický parlament, Ústřední hospodářská rada a Národní rada práce mají právo požádat tento úřad o hodnocení hospodářské, sociální a environmentální politiky federální vlády. V souladu se závazkem federální vlády posílit autonomii národní fiskální rady a nezávislosti jejích členů se očekává, že bezprostřední

přijetí královského dekretu posílí nezávislost sekce veřejných půjček Vysoké rady financí (Evropská komise, 2019).

5. Závěr

Belgie je jednou z nejspecifičtějších konstitučních monarchií na světě. S HDP na obyvatele 43 637 USD patří mezi vyspělé státy. Belgické království je složeno ze tří jazykových společenství a tří regionů. Z národního a ekonomického hlediska je Belgie značně originální. Prolínají se zde kompetence federace, společenství i regionů. V Belgii jsou tři oficiální úřední jazyky, a to holandština, francouzština a němčina. Zároveň v Belgii působí šest parlamentů a šest vlád. Z ekonomického hlediska je pro Belgické království důležitý přístup k moři, díky kterému se zde nacházejí významné evropské přístavy a také skutečnost, že v jejím hlavním městě jsou sídla evropských a světových institucí.

Jedním z mnoha problémů Belgického království je její federativní rozdělení. Velké ekonomické rozdíly mezi regiony Vlámka, Valonska a hlavního města Bruselu mají za následek nerovnoměrnou ekonomickou situaci, a to především v nezaměstnanosti a ekonomické úrovni v těchto regionech. Tento problém dále přispívá k napětí mezi Vlámky a Valony. Převážně Vlámové polemizují již několik let o odtržení od Belgie a připojení k Nizozemsku, nebo vytvoření vlastního státu. To mělo za následek vytvoření národních vlád. Tyto nesrovnalosti mezi oběma národy vytvářejí politické krize na federální úrovni, ale i v každodenním životě obyvatel Belgie. Jeden z mnoha problémů vyústil až k světovému rekordu, kdy v Belgii čekali na zformování vlády dlouhých 541 dní.

Belgie jako zakládající člen Evropské unie má výraznou váhu na poli evropských institucí a udává vysoké požadavky na ostatní státy a Evropskou unii jako takovou při snaze budování pozice na světových trzích a snaze zlepšování životního prostředí. Belgie je starý stát se stárnoucím obyvatelstvem. Vysoký věk populace a zároveň značně vysoká nezaměstnanost mladých ve věku od 15 do 24 let mají za následek nezdravou situaci na trhu práce, a to i díky nadměrně vysokým mzdám.

Dle mého názoru by Belgie měla nadále vytvářet politiky na snížení státního dluhu a pracovat na snižování rozpočtového deficitu. Dále by měla co nejšetrněji řešit sociální problémy, převážně rozdíly mezi regiony a rozdělenost obyvatel.

Seznam použité literatury

ARESTIS, Philip and Malcolm SAWYER. *Economic and Monetary Union Macroeconomic Policies: Current Practices and Alternatives*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2013. 236 p. ISBN 978-0-230-23222-8.

BOHÁČKOVÁ, Ivana a Magdaléna HRABÁNKOVÁ. *Strukturální politika Evropské unie*. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-74001-11-6.

BRANS, M., L. DE WINTER and W. SWENDEN. *The Politics of Belgium: Institutions and Policy under Bipolar and Centrifugal Federalism*. Abington: Routledge, 2013. 244p. ISBN-13: 978-0-415-85138-1.

DESCHOUWER, K. *The Politics of Belgium: Governing a Divided Society*. 2. ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2012. 296 p. ISBN-13: 978-1-137-02960-7.

FOJTÍKOVÁ, Lenka a Bohdan VAHALÍK. *Praktická hospodářská politika ve vybraných zemích světové ekonomiky*. Ostrava: Ekonomická fakulta VŠB-Technická univerzita, 2017. 420 s. ISBN 978-80-248-3990-5.

HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie*. Ostrava: VŠB-TU, 2012. 181 s. ISBN 978-80-248-2808-4.

KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. *Hospodářská politika*. 1. vyd. Ostrava: Sokrates, 2003. 275 s. ISBN 80-86572-04-8.

KUČEROVÁ, Irah. *Evropská unie: hospodářské politiky*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. 347 s. ISBN 80-246-1212-7.

KUTSCHERAUER, A., I. ŠOTKOVSKÝ, J. ADAMOVSKÝ a I. Ivan. *Socioekonomická geografie a regionální rozvoj: regionální analýzy v přístupech socioekonomické geografie k regionálnímu rozvoji*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2013. 146 s. ISBN 978-80-248-3287-6.

MLÁDENKOVÁ, Iva. *Měnová a finanční politika EU*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 91 s. ISBN 80-210-3641-9.

NAVRÁTIL, B., R. KAŇA a B. ZLÝ. *Evropská unie a integrační procesy – Terminologický slovník (aktualizovaný po Lisabonské smlouvě)*. VŠB-TU Ostrava, 2012. 178 s. ISBN 978-80-248-2904-3.

SANCHIS I MARCO, Manuel. *The Economics of the Monetary Union and the Eurozone Crisis*. Springer, 2013. 109 p. ISBN 978-3-319-00019-0

SYCHRA, Zdeněk. *Jednotná evropská měna*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 291 s. ISBN 978-80-210-5082-2.

ŠOTKOVSKÝ, Ivan a Jan SUCHÁČEK. *Socioekonomická geografie: (prostředí lidské činnosti)*. 1. vyd. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2012, 206 s. Series on advanced economic issues, vol. 13. ISBN 978-80-248-2624-0.

ŠREIN, Zdeněk. *Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie*. Praha: VŠE Praha, 1999. 369 s. ISBN 80-7079-946-3

Elektronické dokumenty

EVROPSKÁ KOMISE. *Belgium's Stability Programme (2015-2018)* [online]. European Commission, 2015 [27. 2. 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2015/sp2015_belgium_en.pdf

OECD. *Economic Surveys Belgium* [online]. OECD, 2015 [February 2015]. Dostupné z: http://www.oecd.org/eco/surveys/Overview_Belgium_2015_Eng.pdf

OECD. *Health Policy in Belgium* [online]. OECD, 2016 [February 2016]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/belgium/Health-Policy-in-Belgium-February-2016.pdf>

EVROPSKÁ KOMISE. *Macroeconomic imbalances Country Report – Belgium 2015*. [online]. European Commission, 2015 [June 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2015/pdf/ocp212_en.pdf

EVROPSKÁ KOMISE. *Country Report Belgium 2017*. [online]. European Commission, 2017 [22. 2. 2017]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-country-report-belgium-en.pdf>

EVROPSKÁ KOMISE. *Assessment of the 2018 Stability Programme for Belgium* [online]. European Commission, 2018 [May 2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/01_be_sp_2018_assessment_revised.pdf

Webové stránky

BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. *About Belgium*. Belgium.be [online]. 2019 [10. 2. 2019]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium.

BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. *The Regions*. Belgium.be [online]. 2019 [29. 3. 2019]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/regions.

BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. *Geographical description of Belgium*.

Belgium.be [online]. 2019 [29. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.belgium.be/en/about_belgium/country/geography

KINGDOM OF BELGIUM: FOREIGN AFFAIRS, FOREIGN TRADE AND DEVELOPMENT COOPERATION. *Internal Market* [online]. 2019 [30. 3. 2019]. Dostupné z: https://diplomatie.belgium.be/en/policy/coordination_european_affairs/policy/internal_market

KINGDOM OF BELGIUM: FOREIGN AFFAIRS, FOREIGN TRADE AND DEVELOPMENT COOPERATION. *Climate and Energy* [online]. 2019 [30. 3. 2019]. Dostupné z: https://diplomatie.belgium.be/en/policy/coordination_european_affairs/policy/climate_and_energy

KINGDOM OF BELGIUM: FOREIGN AFFAIRS, FOREIGN TRADE AND DEVELOPMENT COOPERATION. *Environment and health* [online]. 2019 [30. 3. 2019]. Dostupné z: https://diplomatie.belgium.be/en/policy/coordination_european_affairs/policy/environment_and_health

KINGDOM OF BELGIUM: FOREIGN AFFAIRS, FOREIGN TRADE AND DEVELOPMENT COOPERATION. *Trade Policy* [online]. 2019 [30. 3. 2019]. Dostupné z:

https://diplomatie.belgium.be/en/policy/coordination_european_affairs/policy/trade_policy

KINGDOM OF BELGIUM: FOREIGN AFFAIRS, FOREIGN TRADE AND DEVELOPMENT COOPERATION. *External Relations* [online]. 2019 [30. 3. 2019]. Dostupné z:

https://diplomatie.belgium.be/en/policy/coordination_european_affairs/policy/external_relations

EUROPEAN COMMISSION. *Cohesion Policy and Belgium* [online]. 2019 [30.3.2019]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/factsheets/2014/cohesion-policy-and-belgium

EUROPEAN COMMISSION. *Internal Market* [online]. 2019 [26.4.2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/priorities/internal-market_en

WORLD BANK. *Belgium* [online]. 2019 [27. 4. 2019]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/belgium>

LOCAL HISTORIES. *A Short History of Belgium* [online]. 2019 [27. 4. 2019]. Dostupné z: <http://www.localhistories.org/belgium.html>

THE TELEGRAPH. *Belgium to have a new government after world record 541 days*. [online]. 2019 [28. 4. 2019]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/belgium/8936857/Belgium-to-have-new-government-after-world-record-541-days.html>

IDNES. *Belgie má poprvé v historii vládu, ve které jsou i separatisté* [online]. 2019 [28. 3. 2019]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/separatiste-vlada-belgie-rozdeleni-dur-/zahranicni.aspx?c=A141011_135905_zahranicni_skr

EUROPEAN ENVIRONMENT AGENCY. *Belgium* [online]. 2019 [3. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.eea.europa.eu/soer-2015/countries/belgium>

SUSTAINABLE GOVERNANCE INDICATORS. *Belgium* [online]. 2019 [3. 5. 2019]. Dostupné z: http://www.sgi-network.org/2016/Belgium/Economic_Policies

ELOGISTIKA.INFO. *Výsledková tabulka makroekonomické nerovnováhy a Evropský semestr 2017* [online]. 2019 [5. 5. 2019]. Dostupné z: <http://www.elogistika.info/vysledkova-tabulka-makroekonomicke-nerovnovahy-a-evropsky-semestr-2017/>

STATISTIC BELGIUM. *Inflation* [online]. 2019 [6. 5. 2019]. Dostupné z: http://statbel.fgov.be/en/statistics/figures/economy/consumer_price_index/inflation/

OECD. *Unemployment rate* [online]. 2019 [7. 5. 2019]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm>

TRADING ECONOMICS. *Belgium Government Debt to GDP* [online]. 2019 [7. 5. 2019]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/belgium/government-debt-to-gdp>

TRADING ECONOMICS. *Euro Area Government Debt to GDP* [online]. 2019 [7. 5. 2019]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/euro-area/government-debt-to-gdp>

EUROSTAT. *Government Statistics* [online]. 2019 [8. 5. 2019]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/data/database?node_code=gov_10dd_edpt1

EUROSTAT. *About ESA 2010* [online]. 2019 [8. 5. 2019]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/esa-2010>

Seznam zkratek

BE	Belgium Belgie
CD&V	Christian Democratic and Flemish Křesťanskodemokratická a vlámská strana
CETA	Comprehensive Economic and Trade Agreement Komplexní hospodářská a obchodní dohoda
DGE	Generální ředitelství pro evropské záležitosti
ECOLO	Écologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
ETS	European Union Emissions Trading System Evropský systém pro obchod s emisemi
ESA95	European System of Accounts 1995 Evropský systém účtů 1995
ESA2010	European system of accounts 2010 Evropský systém účtů 2010
EU	European Union Evropská unie
FDF	Front Démocratique des Francophones Demokratická frankofonní fronta
HDP	Hrubý domácí produkt
IMI	Internal Market Information System Systém pro vnitřní trh
NATO	North Atlantic Treaty Organization Severoatlantická aliance

NV-A	New Flemish Alliance
	Nová vlámská aliance
RW	Rassemblement Wallon
	Valonské shromáždění
SBA	Small Business Act
	Zákon o podnikání malých podniků
TPC	Trade Policy Committee
	Výbor pro obchodní politiku
TTIP	Transatlantic Trade and Investment Partnership
	Transatlantické obchodní a investiční partnerství
USD	United States Dollar
	Americký dolar
VU	Volksunie
	Lidová unie
WTO	World Trade Organization
	Světová obchodní organizace

Seznam tabulek a obrázků

Seznam tabulek

Tab. 3. 2	Obecné informace Belgie
Tab. 4. 1	Makroekonomický vývoj Belgie v letech 2017 a 2018
Tab. 4. 2	Složení státního rozpočtu v letech 2017 a 2018
Tab. 4. 3	Vývoj státního dluhu

Seznam obrázků

Obr. 3. 1	Jazykové společenství v Belgii
Obr. 3. 2	Brusel-Halle-Vilvoorde
Obr. 3. 3	Vlámské společenství

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. května 2019

David Kyncl